ELGSKYTTARNE,

NIO SÅNGER

AF

JOHAN LUDVIG RUNEBERG.

HELSINGFORS,
tryckta hos J. C. Frenckell & Son, 1832.

Imprimatur.

Axel Gabriel Sjöström.

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna originalutgåva av dikter av **Johan Ludvig Runeberg** (1804-1877) har digitaliserats av **Nationalbilbioteket i Helsingfors** och anpassats för Projekt Runeberg i april 2015 av Ralph E.

iüd iåsrisis

AF

JOHAN LUDVIG RUNEBERG.

HELSINGFORS, hos J. C. Frenckell & Son, 1832.i *

Jfmptimatur.

Axel Gabriel Sjöström.

FÖRSTA SÅNGEN.FÖRSTA SÅNGEN.

.Aftonvarden var nyss fulländad i torpet. En

lemning

Låg på det rymliga bordet ännu, kring stäf-

van med kalja

Stycken af hålkaksbröd; och i koppar potä-

ter och mujkor.

Stugan var väl uppeldad och varm; från härden vid ugnen

Spred en sprakande glöd den behagliga hettan och fyllde— 4 —

Taket med skyar af rök, att pertorne knappast och slädan

Kunde på sparrarne ses, der lagde de voro

att torkas.

Röken höll sig i höjden likväl, och under

dess mörker

Blossade pertor i mängd ocli belyste det .

landtliga folkets

Aftonbefattningar än, värdinnan den driftiga

Anna,

Hvilken för sig och sin ärade man uppbäddade sängen,

Dottren, som sköljde förnöjd vid muren den

sotiga grytan,

Gnolande runor i lugn, och sonen den raske,

som flitigt

Öste åt fålarnes par, der de stampande stodo vid dörren,

Hackelse blandad med mjöl, i den väl hopfogade hoen.

Värden och herregårds torparen sjelf, den

förståndige Petrus,

Stod från banken opp, der han sutit i slumrande dvala,Gäspade länge, strök ur pannan det yfviga

håret,

Sträckte mot taket armarna högt och blåste

omsider

Makligt ur tröttad kropp den tungt insmygande sömnen.

Gerna han Jagt sig i ro, då han dagen igenom arbetat,

Vadat i skogarnas sno och släpat stockar till

herrgåln;

Hade ej herr Conunissarien sjelf bedt alla af

gårdens

Underlydande män, den följande morgonen

tidigt,

Samlas hos honom för elgarnas skull, som

man skådat i nejden.

3Vu, i bekymmer att rusta sig ut till den stundande jagten,

Måste ban, trött som ban var, fördrifva den

älskade sömnen.

\ ägkostsäcken hängde der tom och förbidde

att fyllas,

Och hans förträffliga bössa, som sällan klickade annars,

Ville för skottet sist ej elda, ty flintan var

trubbig.Först från dess trädknapp tog han försigtigt

bössan, och afdrog

Skälskinnsfordret, som skyddade lås och pipa för väta.

Glad i sitt sinne besåg han den nyss svartmålade stocken,

Medan ur lådan deri en hvassare flinta han

framtog;

Men till sin hustru talte tillika den ärlige

Petrus:

Anna, i afton ännu är det bäst att du fyller

min matsäck,

Så att den mättar en man, som en dag vill

dröja i skogen.

Skaffa i ordning i qväll, om du ej vill störas i morgon;

Sömnlös sängkamrat är försummadt arbete

ständigt.

Men hon svarade nu, den driftiga Anna,

förtrytsam:

Aldrig ser jag ett slut på din häftiga längtan till skogen.

Är du en björn till sinne och håg, förståndige Petrus,Lysten beständigt på rof och önskande jag-

ter och vildbråd?

Se, förståndige vä'n, ej mägtar du trifvas i

stugan;

Visst som en brännande glöd för din fot är

det fredliga golfvet;

Men att syssla i skogar ocli kärr, onödigt

och ständigt,

Sådant är ditt. Nu måste du dock slå jagten ur hågen.

Kommer min bror, som ban Iåft, ocli besöker

oss, länge förväntad,

Lemnande gård och barn, dem moderlöse

ban äger,

Passar det då, att jag här, med den galande

tuppen som husvärd,

Sitter allena och söker att roa den älskade

gästen ?

Väl det egnade dig, att hemma förblifva

ocli motta

Honom och växla förtroliga ord, som svåger

ined svåger.

Icke dock så, genmälte den välförståndige

Petrus,Icke dock så, ordkunniga mor, hvad min

herre befallt mig Måste jag lyda, om än det ej gladde mitt

sinne, som jagten. Men om han kommer i morgon din bror, den

raske Mathias, Väl, nndfägne du då med vänliga håfvor

den käre,

Så att han sitter i stugan förnöjd tills jag

hinner tillbaka.

Honom svarade åter den mångordkunniga

Anna:

Såge jag stundom en vinst af ditt stora besvär och din möda, Mindre ville jag då på din oförtrutenhet

undra;

Men då du gick välaktade herr Commissari-

en tillhanda Dagen igenom, och sköt de flesta och yppersta elgar, Kom du tillbaka om aftonen glad, ifall du

en bud blott Mer än kamraterna fick, då ban tog det mesta, din herre.Leende svarade åter den välforståndige

Petrus:

Håh-hå, kunniga Anna, betänk att min herre allena

Vill ansvara för oss,' om Befallningsman för

oss till tinget.

Noga besinne du, mor, att elgarne borde

besparas

Endast för Kungens gevär, om ban nångång

reser i landet.

Tiga förmådde dock icke den mångordkun-

niga Anna,

Utan bon jemnade sängen ocli log ocb talte

ocli sade:

Litet kostar en plikt, som aldrig fordras och

kräfves;

Såg du väl någonsin förr bland oss att en herre blef tingstämd?

Bringa blott sjelf en knippe med fisk, eller

fågel till fogden,

Se, om ban stämmer dig då! Välkommen,

granne, välkommen,

Ilopar den ärade frun, ren innan du stigit

på trappan,Leder dig in och hviskar sin man i örat, och

vänligt

Räcker han genast sin hand och frågar: hvad

har du att säga?

Stor konst vore det ej att sjelf ansvara, ty

snaror

Har du i skogarna nog, och skjuter en orre

som oftast.

Men det må vara; den rike befaller, den fattige lyder.

Så hon sade, och knapt hon talat till ända, då bjelror

Hördes från vägen invid. Man lyssnade hastigt och uppsteg,

Sköt gluggluckan tillbaka och tittade ut;

men i blinken

Stod en främmande man med frustande fåle

på gården.

Gästen från Kuru kände man snart, den raske Mathias,

Annas älskade bror, som ej oväntad var anländ.— 11 — '

Raggig som björnen trädde han in i den

ångande stugan,

Nickade gladt vid dörren och slog med den

yfviga mössan

Snön från sin fårskinnspäls och från fötternas

ludna beklädning.

Värd och värdinna och dotter och son välkomnade honom

Alla med hand och med famn, och-de spädare barnen på muren,

Tittande sotiga fram, ned klängde med skri,

att af gästen

Få sig en kringla enhvar och en mjuk ost-

skifva till välkomst.

Sedan man helsat, manade Anna sin ärade

broder

Genast att sätta sig ned, och viste den yppersta platsen,

Högst vid bordet, der bänk med bänk i vinkel förenas.

Denne satte sig der, påtände sin messings-
beslagna
Pipa och rökte tobak, som han sjelf planterat och skurit,— 12 — '
Medan med nöje han svarte sin syster, som
frågade mycket,
Så om hans blomstrande barn, som hans bördiga hemman i Kuru.
Petrus, den välförståndige, gick och löste
ur redet
Fålen, som stampande stod fastbunden med
tygel på gården.
Ränkerna tog han på armen och bjellerkran-
sen och lokan,
Och inledde med bång den modige hästen i
stugan.
Länge dröjde dock icke den kunniga Anna
vid ord blott,
Utan hon lemnade männerna fritt att tala i
växling;
Medan hon gick att bereda sin bror en sma-
kelig qvällsvard.
Kistan läste hon opp, den beslagna, som lyste i stugvrån,
Målad med eldröd grund och med mörkare
blommor beskuggad,— 13 — '
Framtog bränvinsflaskan ocli glaspokalen med
trädfot,
Dukade, bröt det mjukaste bröd från spettet
och frambar
Ordnade stycken deraf; men nr boden hemtade dottren
Smör och dricka och kött till glad välfäg-
nad för fränden.
Så bestyrdes hans mål i en hast, ty den kloka värdinnan
Hade på förhand ren anrättningen lagt i beredskap ,
Så för att fägna sin bror, som att visa de
håfvor hon ägde.
Denne tömde pokalen och åt med förnöjelse
kosten.

Men hon glömde ej heller, den kunniga

Anna, att åter Taga sitt samtal opp på det ställe, der nyss

hon det lemnat, Och hon talade snart till den raske Mathias

från Kuru:

Visst må jag kalla det svårt för en man att

sköta allenaEj blott yttre bestyr, men på engång sysslorna inne,

Mest dock i fall hans hus är, som ditt, förmöget och vidsträckt.

Ser man ej mången gång hur äfven den frodige hästen

Tröttnar i backen, då ensam han drar det

betydliga lasset?

Men der föraren går vid fimmelstången och

hjelper,

Manande mycket med vänliga ord, der komma de båda

Lättare fram; och så är bekymret mindre

för mannen,

När af en trogen hustru ban följs, som delar hans möda.

Henne svarade åter den raske Mathias från

Kuru:

Undra då ej att så sällan jag får kringflacka och resa.

Se, så är det med mig, och så är jag stadd

på mitt hemman,

Likasom gäddan stängs i den rumrikt gilra-

de katsan,— 15 — '

Hvart hon förfogar sig, längtande ut, från ett

hörn till ett annat,

Sätta sig hinder emot, och förgäfves bryter

hon böljan.

Ägor och skog bar jag skött i min tid, som

det egnar en bonde,

Värd har jag] varit, och nu skall jag vara

värdinna tillika.

Knapt ett år liar förgått, sen min hustru, den

goda, förlät mig;

Tyngre det varit mig dock, än alla de andra tillhopa.

Gick jag att plöja, gick jag att skota min

vigtiga kornsådd,
Eller, om sedan jag bjöds af årets växlande
tider,
Berga mitt frodiga hö, och skörda den gulnade rågen,
Rådde der pigor och barn oeftersedda i
stugan;
Dröjde jag åter inne en stund, snart flyktade fliten
Då från åker och äng; och den opåmanade
drängen
Satt, med armarne lagde i kors, i behagelig
hvila.— 16 — '
Men hvad som tryckte mig tyngst var barnen,
det äldre, som ständigt
Ropte sin mor, och det yngre, som gret vid
det främmande bröstet.
Honom svarade rörd den mångordkunniga
Anna:
Ovis kallar jag dig, om du så förnöter i
ängslan
Lifvets raskaste år, då du än kan njuta och
fröjdas.
Derför välje du snart en förståndig hustru,
som trogen
Vårdar ditt hus och förnöjer dig dag och natt ' med sitt sällskap;
Såsom jag menar du snart skall finna en flicka benägen.
Men allt medan han åt genmälte den raske Mathias:
Så har jag tyckt, förståndiga Mor, men med
tvekan och oro Såg jag bland qvinnornas mängd och fann
än icke den rätta.— 17 —
Ofta tänkte jag så: skall jag välja en ung eller äldre?
Alfvarsammare kunde dig väl den mognare
vara,
Ty hvart hvälfvande år omfjettrar det häftiga lynnet, Likasom spindeln spinner den kufvande tråden om flugan;
Men ej gåfve hon mig, hvad den yngre förmådde att gifva, Kindernas fägring och kärlekens fröjd, som
den kraftiga mannen Eftersträfvar likväl, som qvinnans yppersta
hemgift.

Äter räds jag att, seende blott på mig sjelf

och mitt nöje, Taga en ung, som flyktig och yr vårdslösade barnen, Eller ock, sedan hon sjelf födt blomstrande

söner till verlden, Blefve ett gissel för dem, som ej legat dess

hjerta så nära. Derför dröjer jag än och med fruktan blickar mot valet.

2Hej dock, sade i hast den kunniga Anna,

beständigt

Faller det männerna kärt att eftersinna och

rådslå.

Innan de företaga en sak skall det tänkas

och tänkas

Med och mot, så skrämmas de lätt af diktade faror,

Ofta dröjande så, tills det nyttiga går dem

ur händren.

Icke är allt ostadigt, som ej är stadgadt af

åren:

Icke är stadigt allt, som länge af varandet

gladt sig.

Mångfald föder i jordiska ting den rika

naturen,

Mångfald föder hon ock i menniskolynnen

och tankar.

Ser man dock lätt, hur hon står på sin strand

vårplantan och knoppas

Fredlig rotad och lugn, då den liundra-åriga

bäcken

Störtar i yra förbi och nejderna fyller med

buller.

Tag en flicka, Mathias, och tag den jag bjuder dig genast!— 19 — '

Ser du på ungdom, nog, hon är adertonårig,

min broder,

Ser du på kroppens runda behag och den

fylliga kindens,

Får du väl länge söka en stoltare flicka än

denna.

Men om på lynnet du ser, är hon fromsint,

stilla och böjlig,

Lärd af sin barndoms nod att tacksamt skatta

det goda.

Nu framlefver hon lyckliga dar på den ståtliga lierrgåln,

Piga bland pigornas mängd, men aktad af

alla som ypperst.

Henne förtror herrskapet de prunkande väf-

varnas skötsel,

Henne bestyret om mat och källarens nycklar och bodens,

Och snart kunde du tro att lion fostrats der

som en dotter.

Men nu föll han i talet, den välförståndi-

ge Petrus,

Lysten att fora det ut, som lians kunniga hustru begynte:— 20 — '

Hedda menar du visst, Zacharias dotter, med

lätthet

Känner jag Hedda igen i det välförtjenta

berömmet.

Har hon dock vuxit opp ur sin barndoms

mödor och sorger

Liksom den goda kärnan, om än i svagare

jordmån,

Kraftfullt vecklar sig ut och blir en lofvande]Jnnta.

Ingen passar som hon för den raske Mathias,

och säkert

skulle den ärlige snart, om han henne blott

finge för ögat,

Börja på vigselring och förlofning tänka och

skynda.

Ty så är hon i sanning för inännernas flyktiga blickar,

Som för trastarnas tropp den bärrikt lockande rönnen;

Ystert svärma nu dessa och sväfva på luftiga vingar,

Tills de i farten i hast bli varse det rodnande trädet,

Genast skratta de högt af glädje och skynda begärligt,Alla i täflande flykt, till de yppiga klasarnas skatter,

Sedan hänga de vid och tåla väl buller och

käppkast,

Innan de fly, då man lysten på bär vill jaga dem unnan.
Derför ber jag ock den, som är värd det
goda, att genast
Ställa hos henne sig in, att ej andra må
hinna i förväg;
Derför skynde du snart, värderade svåger,
till Iierrgåln.
Honom svarade så den raske Mathias från
Kuru:
Roligt vore att se den mycket beprisade
flickan,
Funne en förevändning jag blott för det käcka besöket,
Ty att för friare strax misstänkas behagar
mig icke.
Men då log han behagligt, den välförståndi-
ge Petrus,_ 22 —
Glad af sitt goda förslag; ocli han talade å-
ter och sade:
Dertill att finna ett råd å'r lätt, ty i sanning
din önskan
Passar till ställningen nu, som osten till krusade formen.
Tidigt i morgon går jag på elgjagt, såsom
min herre
Bedt och befallt, då följer du raskt med
min bössa beväpnad,
Och så hinna vi snart till den välbemedlade
herrgåln.
Men då i stugan du trädt, och de öfriga
skyttarna samlas,
Spanar du tigande opp med din blick den
förståndiga Hedda.
Lätt på de rodnande kindernas glans och den
dråpliga växten
Känner du henne igen, om hon sute bland
hundrade pigor.
Om hon behagar dig då, det jag tror du skall

finna besannadt,

Kan du ock växla ett skämt, eller språka förtroligt med flickan,

Sedan betänke du väl, så länge vi dröje på

jagten,2ä —

Hur hon till nöjes dig var, och om henne du

önskar till hustru, Sist, oin det faller dig kärt, skall jag åter

blifva din talman.

Men han beprisade nu, Mathias, förslaget

och uppsteg

Just i detsamma, mätt af den goda förpläg-

ningens skänker,

Och med ett famntag tackade han sin svåger och syster.

Öfver måttan förnöjdes också den förståndiga Anna,

När hon förmärkte sitt vänliga råd af männerna gilladt,

Och hon dröjde ej mer att för begge bereda en vägkost.

Men då hon packat en närande mat i väskan

af näfver,

Hängde hon åter den tung på den hålliga

knappen i väggen,

Och gick sedan åstad att bädda ett läger åt

brödren.

Halmen skakades opp i den rymliga sängen,

behändigt— 24 — '

Bredde hon lakan derpå och hufvudkudden

af fjäder,

Medan den blomstrande dottren med ståt inbragte till täcke

Ryan, som fordom blef väfd för de fromma föräldrarnes brudsäng.

Anna, förståndiga Mor, väl liade du mycket

förändrats,

Sedan du brölloppsnattens behag invigde och

ryan,

Kinden var rynkig nu och de smidiga formerna fetnat;

Men densamma i pragt var än din rya med

samma

Röda och hvita och svarta och blåa fasoner

i ullen;

Denna tjenade nu din bror till ett prunkande täcke.

Men när allt var beredt, och en hvar å-

stundade hvila,

Släckte de pertornas flammande bloss och förtrodde de trötta

Lemmar åt nattens söfvande hand att förfriskas och styrkas.

ANDRA SÅNGEN.

ANDRA SÅNGEN.

Ren aftynade syrsornas sång på den sotiga

inuren,

Glöden förkolnade ren, och i vrån på sin

vanliga pinne

Gol nattvakande tuppen, bebådande morgonens ankomst.

Knappast skulle ändå den förståndige Petrus

ur dvalan

Vaknat, trött, som ban var, af de förra dagarnas mödor,

Hade tillika en stormande träta på muren ej

uppstått,

Hvilken med buller och brak tillväxte i nattliga mörkret.

Ty der låg han behagligt, den aktade tiggaren Aron,

Närmare ugnen och njöt den ångande hettan

allena,

Medan en annan af männernas tropp, Inliy-

singen Pavo,

Låg vid hans sida och kände ej nog af en

älskelig värma.

Grannen ville med våld den ärlige Aron från

stället

Tvinga och hvälfde sig opp på hans andra

sida behändigt,

Trängande på som en kil; men förgrymmad

reste sig Aron,

Famlade, fattade tag och slängde den stretande Pavo

Lätt som en stampsäck, ned från den sotiga

muren i golfvet.

Genast vaknade Petrus af bullret förvirrad

och uppskrämd.

Men med klagande röst tog Pavo till ordet

och sade:— 29 — '

Lyssna dock, Petrus, och se hvad tiggaren

gjort med den bättre, Kastat från muren mig ned, halsbrytande,

stolt i sin vrede,

Liksom lian vore en kung, och ej lefde af

menniskors nåd blott.

Honom svarade strax den ärlige tiggaren

Aron:

Ville du tränga mig bort, och ej unna den

grånade gubben

Värma sin sida vid ugnen, som dock har

värma för alla,

Måste du skylla dig sjelf, om ock nacken

du brutit i fallet!

Men när den ärlige Petrus förnamm hvad

männernas tvist var, Log ban af hjertat och nämnde vid namn

Inhysingen Pavo: Pavo, min vän, det är bäst, att ej neka en

annan hvad rätt är; Äfven med tiggarn är Gud och beskyddar

hans hvila på muren.— 30 ~

Sade, men tigande kröp Inhysingen Pavo i

ugnen,

Der lian i blinken, på bädden af sten, kring-

ångad af hetta,

Somnade ljufligt och glömde sitt fall i beha-

gelig hvila.

Men ej tänkte han mer, den förståndige

Petrus, på sömnen,

Utan han steg ur bädden och gick att väcka

Mathias.

Sängen nådde han snart och lade sin hand

på sin svågers

Skuldra och hviskade sen i hans öra de manande orden:

Morgon i händerna ren! upp, sof ej längre,

Mathias,

Önskar du följa oss åt på den lofvande jagten och skåda

Hedda i dag, som du ville i går, må vi skynda till herrgåln.

Sade; ur hvilan spratt den raske Mathias,

och redan

Satt han i sängen rak; men den välförstån-

dige Petrus— SI —

Gick att bestyra om eld, och sökte väl länge i härden,

Innan der djupt på bottnen han fann det

glödande kolet.

Skickligt tog han det opp med tvåpertstum-

par till eldtång,

Förde det nära sin mun och blåste med vidgade kinder

Häftigt derpå: en qväfvande rök omhvärfde

hans anlet,

Ömsom skadadt i ljus, och ömsom höljdt i én

mörk natt.

Snart dock väcktes en låga, och pertan flammade genast, Stugan var upplyst nu, ur dvalan vaknade

hönsen,

Katten på hällen sträckte sig styf, tätt skakande liufvet,

Och sin gömma i språng uppsökte den skrämda kaninen.

Skyndsamt började sen den förståndige Petrus

att klä sig,

Drog med förnöjelse på de bepröfvade, hålliga, gråa— 32 — '

Vallmarskläder, sora skylde mot köld hans

fylliga lemmar,

Passade fötterna sen i värmande strampor af

svartull,

Skodde sig snabbt, steg opp, tog fårskinns-

pälsen af väggen,

Svepte sig välansenlig i den och spände kring

medjan

Läderbältet, prunkande grannt med sitt häkte af messing.

Sådan stod ban beredd att gå till den ståtliga lierrgåln.

Äfven Mathias kom ur sin vrå, munderad

och färdig,

Klädd från hufvud till fot, som han ärnade

tåga på jagten,

Endast sin ståtliga pels af tolf mjuktgarfva-

de fårskin,

Kostliga, tyngda af ull, som en lofvande fåle i värde,

Bar han ej tillspänd än, men han hvälfde den

makligt omkring sig.

Nu då de voro i skick och väl utrustade

båda,— 33 — '

Tog den ärlige Petrus på väldiga skuldror

sin matsäck,

Hängde sin bössa på nacken och gaf Mathias

ett gammalt,

Svenskt, mångprÖfvadt gevär och talade vänligt och sade:

Här är klenoden! en gån g må den tagas af knappen för din skull.

Sjelf den begagna nändes jag ej; på den sotiga väggen,

Dyr och värderad, den hängt, som den lemnades der af min fader.

Sade; men leende tog Mathias och hängde

på axeln

Remförsedda geväret, och tryckte sin mössa

på liufvet,

Villig att vandra åstad till jägarens värf och

till älskarns.

Morgonsupen förglömde dock ntt den förståndige Petrus

Hvarken att taga sig sjelf, eller bjuda sin

ärade svåger,

Utan de söpo med lust och togo sig värma

på färden.— 34 — '

Men dä de kommo på gården ocli sågo den

klarnade himlen

Fullt med stjernor beströdd, och liörde den

tindrande drifvan

Knarra för fötternas steg, och knutarna braka för kölden,

Medan på hvar sitt par lättlöpande skidor

de stego,

Gladdes Petrus i hjerta och själ och talte

och sade:

Nu, kamrat, för en dag, som denna, betalar

man pengar

Kosteligt, trodde dock knapt att den fuktiga

vinden från östern

Skulle sig vända så snart, då den kom med

blida i afse.

Lätt skall det bli att jaga i dag; den glat-

tade skidan

Löper som stålet på is, ocli e]garne hindras

af skaran;

Dröjom ej, följ! längs ängarna går genvägen

till lierrgåln.

Sade och skyndade fram och hann den stupande backen,

Som från hans ladgård sluttade brant mot

ängen der nedan,— 35 — '

Honom följde Mathias, och båda begåfvo

sig utför,

Snabba som skuggor af moln, dein stormarna

jaga på fà'stet.

Men då de slätten nått, framlupo de sak-

tare båda,

Utan att hindras af gärden, ty snö betäckte

dem alla,

Och då ordade snart den raske Mathias betänkligt :

Glad jag följer dig nu, ty af jagten väntar

jag nöje,

Väntar mig nöje också af att se den beprisade Hedda;

Fråga måste jag dock, förståndige Petrus, på

förhand:

Räknas ej farligt här att bryta förbudet om

elgjagt,

Blir väl din herre belåten med mig, kanhända han hellre

Brukar sitt eget folk, än tager en främmande med sig?

Leende talade åter den ärlige torparen

Petrus:

Hej! ej falla i dag väl de första elgar i

socknen,

Trygge vi jaga dem här, om ock kulorna

yrde kring tingsgåln.

Frukta ej heller att bli med förakt mottagen

af herren;

Åtta torpare äro vi väl, jordbrukare al-

la,

Hvilka med möda och svett uppodla hans

bördiga ägor,

Dock berömmas blott tvenne af dem som kunniga skyttar;

Petrus på Tjäderkulla, dernäst Zacharias på

Hjerpvik.

Först står Petrus, förty Zacharias, den ärlige gubben,

Flammar som brinnande eld, hvargång han

fattar i bössan,

Färdig att rikta en kula mot skyn, om det

gäller i hettan.

Flere behöfvas vi der, som förstå handtera

gevären,

Så att från skilda håll vi må kunna med kulor emotta— 37 — '

Elgarne, medan med rop skidlöparne drifva

dem framåt.

Derför lite du j>å, att du blir välkommen på

herrgåln,

Både som svåger till mig och som en bösskun-

nig och känd man.

Så ban sade, och nöjd tog åter Mathias till

ordet:

Se, på en okänd ort är man ögonmärke för

alla;

Hvaren, sådan är menniskors sed, vill spana

den svaga

Sidan lios främlingen opp, och i tysthet gäcka hans felsteg.

Om i mitt hem jag förgår mig engång, så

räknar dock ingen

Grannt derpå, ty man vet, att jag gör det en
annan gång bättre;
Här blott så, som jag visar mig först, är jag
ärad och ansedd;
Säg derföre också hur säkert det gamla geväret38 —
Kastar en kula i mål? jag är rädd att, af
mycken förtröstan,
Skjuta på håll och bomma och bli åtlöje för
andra.
Men då teg han ej mer, den välförståndi-
ge Petrus,
Utan han höjde sin stämma till skryt och
talte och sade:
Elgen träffar du, broder, så länge med ögat
du ser den.
Skjuter du, måste han dö, om geväret ej blifvit sig olikt;
Flere berömdare skott än ett slikt man gjorde med detta.
Under kriget det hände en gång att Johannes, min farbror,
Hvilken som tapper korpral då bar det för
land och för konung,
Följde en dyr transport med hundrade käcka kamrater.
Men der svärmade ofta fiendtliga skaror i
nejden,
Färden var farlig och svår, och den ädel-
borne kaptenen— 39 — '
Måste med mycket mod och med mycken försigtighet framgå.
Nu då de rastat en stund i en by, uppbröto
de mangrannt
Åter och tågade af, och bönderne gingo försagde ,
Nära sin fora en livar, och drefvo med fruktan i hjertat,
Endast med skakade tyglar, de tungt framsläpande spännen.
Så uppnådde de sakta den åldriga skogen af
furu.
Nu undflydde det ej den stridserfarne kaptenen,
Att der kunde i skygd af de väldiga tallarne döljas
Månget fiendtligt försåt, men mest i de qvarnar som socknen

Tätt till hvarandra byggt vid den forsande

bäcken som flöt der.

Derför befalte han käckt manskapet att hålla sig redo,

Medan han sjelf gick åter och fram och såg

med ett långsynt

Glas längs vägen, och ville försöka att möta bland träden— 40 — '

Någon fiendtelig blick, som skytten bland granarna spejar,

När han i gryningens stund hör tjedern knäppa och listigt

Än framspringer ett steg, än håller sig stilla

och lyssnar.

Så kringspanade äfven den ädelborne kaptenen ,

Medan de nalkades skogen, dess djup till höger och vänster,

Sådan gick han förbi den tappre korpralen

Johannes.

Denne höll ej förgäfves sitt skarpa öga på

nejden,

Ty på en qvistrik gran, som höjde sig ofvanom bäcken,

Viste han snart och talade så till den ädle

kaptenen:

Ser jag ej liksom ett skimmer af guld i den

barriga toppen?

Skåda dock dit, jag tror att en spejare sitter fördold der!

Orden följde på stund den ädle kaptenen,

och vände

Glaset och blickade dit, och talte med manande stämma:— 41 — '

Rätt! på hans drägt är fienden röjd, men finns,

för en sup här,

Ingen, bussar, bland er, som kastar en kula

i fågeln?

Sade; men alla de hörde hans ord med förvåning och undran,

Alla sågo i mark och mumlade sakta i tändren,

Och så hviskade en och en ann sin granne

i Örat:

Ville väl hellre lofva att månen skjuta i

pannan,

Är han ock längre borta, så får man dock

sigte på honom.

Men der trädde han fram och spände sin

hane betänkligt,

Rynkande ögonabryn och styfva mustacher,

min farbror.

Han af alla var den, som vågade göra försöket,

Viss på sin konst och sitt goda gevär och

sitt öfvade öga.

Vinkande bad han i hast kaptenen att låta

sitt manskap

Tåga i ostord gång, att ej spejaren såge försåtet,Medan han sjelf, nedhukande, kröp till ett

gärde vid vägen.

Troppen tågade fram, och man liade ej funnit i mängden

Någon, som vände sin blick åt ett annat håll

än hans granne;

Ty som stjernorna se på den bördiga jorden,

de sågo

Alla, den ena så väl som den andra, på granen allenast.

Väntan, tvifvel och hopp och halftförbitet

ett löje

Bodde på allas anleten då, och en växande

hviskning

Spriddes med sorl från mun och till mun, tills

det ädla gevärets

Hane gaf eld, och det knallade af, och den

listiga spejarn

Damp, som en fiskörn, ned i den svallupp-

kastande bäcken.

Detta det yppersta skott, som göras kunde,

berömdes

Länge i hela armén, och geväret var vida

beryktadt.

Så fullföljde ocli slöt sin trogna berättelse

Petrus.43 —

Men af begärelse snärd, att vidare höra

och fråga,

Vände Mathias sin blick mot svågern och

sade förbindligt:

Sluta ej än, jag brinner af lust att veta förloppet,

Huru i skogen det gick, hur det var med

försåtet, på hvad sätt

Männerna redde sig ut, men mest hur det

ädla geväret

Kom att stanna hos dig, sen det tjenat fäderneslandet.

Mycket förnöjde mig nyss din berättelse;

gladt är att höra

Fädernas bragder och lof, hur de lefvat berömligt och handlat,

Mest dock ifall den kloke, som känner och

ärar dem, talar.

Derför skynda, min vän; ren mellan de snöiga träden

Skåda vi skenet af tindrande ljus från stugan på herrgåln.

Villigt begynte igen den förståndige Petrus att orda:— 46 — '

Nu då man säkert såg att fiender funnos i

skogen,

Gjorde den ädle kaptenen sin halt, ocli höll

för sitt manskap

Kraftigt ett tal, förmanade dem att ej svika

i striden.

Modigt bröto de in i den djupa skogen, och

hastigt

Blefvo de tagna emot af kulor och blänkande sablar.

Ingen vek; der bröto med lugn soldaterna

först fram,

Bönderna följde och ropade högt och värjde

sig vrede,

Så de slogo sig sist med möda igenom och

kommo

Fram till ställe ocli ort, men många de lemnade efter,

Träffade svårt af fiendtliga skott, och många de förde

Sårade med, bland dem den tappre korpralen Johannes,

Som, då han åtta gängor geväret laddat och

åtta

Bussar förgjort, sist träffades sjelf af en kula i benet,— 45 — '

Och af cn redlig vän blef bragt på en kärra och räddad.

Der, i sin jämmer, glömde han ej det kära

geväret;

Utan att fälla en tår och utan att klaga sin

smärta

Höll han det än i sin hand, då till högqvarteret de hunno.

Men då befallning han fick att lemna munderingen från sig,

Räckte han sabeln lugn, och lugn bajonetten och taskan,

Endast geväret behöll han en stund och skildrade sagta:

Sedan gaf han det bort och gömde sitt anlet, i tysthet

Brusten i gråt; det märkte likväl den ädle

kaptenen.

Rörd i sin själ gick denne och bad generalen förunna

Gamla geväret, som lön, åt den tappre korpralen Johannes.

Bifall fick han på bönen, och kom med geväret tillbaka.

Sakta smällde han då den tappre på axeln

och sade:— 46 — '

Kunde jag, käcke kamrat, ock återställa dig

benet,

Likaså visst som ditt goda gevär: här, tag

det tillbaka,

Äg det till minne af land och af kung, som

du trogen har tjenat.

Men som en gammal far, som sutit vid ugnen och väntat,

Hjertligt helsar sin son, då han återkommer

från staden,

Länge fördröjd af bestyr och af dåligt före

på vägen,

Så förnöjdes ock du i din själ, min aktade

farbror,

När ur kaptenens ärade hand du geväret e-

mottog.

Men som den friske det följt, så följde det

äfven den halte,

Hela hans lefnad igenom, och kom, när han

dog i vår stuga,

Först till min far och från honom till mig, då

han lemnade verlden.

Så med förtroliga ord förkortade svågrar

ne vägen,— 47 — '

Och ren hunno de fram till den rikt bemedlade herrgåln.

Men då de trädde der in, igenom det öpna-

de ledet,

Mötte dem hundarne först, den modige Jä-

ger och Backus,

Öfvade båda att skälla på vildt och vakta

vid boden.

Strax med ett vredgadt skall mot den raske

Mathias de sprungo,

Djerfve och färdige snart att bita den främmande skytten,

Hade ej Petrus i hast tilltalt dem och hotat

med käppen;

Men då de hörde hans rost och sågo hans

lyftade skidkäpp,

Tego de stilla, och kröpo, med smidigt viftande svansar,

Ödmjukt nära hans knän och smekte den gamle bekante.

Bullret nådde likväl välaktade herr Commis-

sarien,

Der han i salen satt omgifven af bössor och

skjuttyg.— 48 — '

Genast begaf han sig ut, att se hvad vore

å färde,

Lockade hundarne först, steg sedan på trappan, blef varse Skyttarne der, omgifne' af natt, och talte

och sade:

Hvem? hvadan ären J? sägen det snart, att

jag måtte förnimma, Om J af gårdens män, eller vandrande främlingar ären?

Mössan tog i sin hand den förståndige Petrus och sade:

Jag, välaktade herre, det är, som på eder

befallning

Kommer för jagten beredd, min svåger Mathias från Kuru

Hemtar jag med; bösskunnig är han och med

bössa beväpnad.

Genast svarade glad välaktade herr Commis-

sarien:

Godt, att du kommit, min vän, och att äfven

din svåger du medfört;_ 49 —

Flere behöfvas vi här som förstå handtera

gevären.

Vandren till stugan och vänten mig der, om en

stund är jag färdig.

Sade och vände sig om och gick tillbaka i

salen.

4t >

TREDJE SÅNGEN.TREDJE SÅNGEN.

Men till den välupplysta och välupptimra-

de stugan

Gingo de modige skyttarne då, som befallde

de voro.

Skidorne ställde de först mot väggen, och

stötte i drifvan

Käpparne ned, snön stampade de från föttren

i farstun,

Sedan trädde de in igenom den knarrande

dörren.— 54 — '

Glade sågo de der, vid skenet af flammande

pertbloss,

Sju välrustade torpare ren kring bordet i

samqväm,

Medan i hvar sin vrå tystgnolande pigor

behändigt

Trampade surrande rockar, och rullorne fyllde med blårgarn.

K » t i * •

Sedan man helsat hvarann, och båda de

tagit sig bänkrum,

Började snart, bland tigande tyst, den raske
Mathias
Sända ett spanande öga omkring, uppsökande Hedda.
Lätt på de rodnande kindernas glans och den
yppiga växten
Kände han henne igen bland många, som
Petrus förutsagt,
Och han förnöjde sitt sinne, betraktande henne med undran.
Tystnaden bröt omsider likväl Zacharias
på Hjerpvik,— 55 — '
Der vid bordet han satt välvördig, gammal
och grånad:
Nu, så sade han, gäller det prof, värderade
männer,
Hvem, sen den raske Mathias är här, den
yppersta skytt blir?
Om välaktade Herrn, om den välförståndige
Petrus,
Eller ock jag må besegra den prisade gästen
från Kuru;
Annat menar dock den, som vet att förträffliga skyttar
Fostras, ej färre än män, i det fogelrika
kapellet,
Honom svarade åter den raske Mathias från
Kuru:
Hej, Zacharias, tala ej slikt och rikta ej
allas
Blickar på mig, om jag sen ej mäktar att
döda en enda;
Väl bo skyttar i Kuru, det fågelrika kapellet,
Kunnige som du det sagt, men, om jag bland
dessa må räknas,56 —
Lemnom åt gerningen slikt att bestyrka eller
att neka.
Sade och alla längtade ut att försöka sin

lycka.

Men der lågo på halm, i en vrå vid den

sotiga muren,

Tyste och obemärkte en hop långskäggige

broder,

Vandrande handelsmän från det varurika Archangel,

Hvilka med nxÖda och svett, att vinna det

lockande guldet,

Tåga från by till by, och på renselbetunga-

de skuldror

Bära ett glitterkram, som är kärt för den

treflige landtbon.

Trötte de hvilade nu i en vrå vid den sotiga muren,

Nära sin ränsel en hvar, ty om qvällen de

kommit från Kuru,

Der hos den raske Mathias de nyss, som tillförene, rastat.

Desse hörde hans röst, då han talte för alla

i stugan,57 —

Kände den genast igen i sömnen och sprungo ur bädden,

Glade att träffa på främmande ort sin redlige gästvän.

Stojande kommo de nu och slöto hans händer i sina,

Hvaren hade ett ord att säga, och hundrade

öron

Skulle med möda förmått uppfånga de flyktiga ljuden;

Ty som gnistor spraka från katten beständigt

och tallöst,

När han på gummans knän af vänliga händer bestrykes,

Så framsprittade orden ur skäggomsväfvade

läppar.

Men så talade väl den ena och andra i-

bland dem:

O, hur fägnar det oss att träffa den raske

Mathias!

Ingen bemötte oss bättre än han, ty kommo

vi trötte

In i hans stuga när helst, då måste beständigt en kärfve— 58 — '

Halm inhemtas för oss, och en kraftigt värmande mjölgröt

Bjöds väl ibland, då vikÖptehans Ikornsryg-

gar och Mårdskinn.

Sådant är kärt för alla, men mest för den

tröttade vandrarn.

Hjertligt är han vår vän, den raske Mathias,

ty ständigt

Handlar han redligt med oss, som i går då vi

köpte hans björnhud,

Kostligt, hur väl och hur snart vi fingo den

åter försåld här.

Ty den var ej äf mal försåtligt stungen, ej

heller

Bar den en färgad svärta, som snart förblekes af åldern,

Derför förnöjde den ock välaktade herr Com-

missarien.

Så de sade och mycket, som, öfverröstadt

af detta,

Flydde som rök, och fann ej ett villigt lyssnande öra.

Tills att, af alla främst, den brunskäggyfvi-

ge Ontrus— 59 — '

Gick till sin ränsel, snörde den opp och tog

med förnöjsam

Min, att de glimmande tändren emellan mustacherna syntes,

Leende fram derur den med omsorg korkade

flaskan,

Der en smakelig rum han plägade spara på

färder.

Vinkande drack han och bjöd åt Mathias den

herrliga drycken.

Men när, hvar i sin vrå, de spinnande

pigorna sågo

Silkesdukarnas glimmande sken i den öpnade

ränseln,

Sprungo de opp nyfikne, och lemnade rockar och rullor.

Likasom svalor flyga med skri kring den sväfvande höken,
Så omhvärfde de nu den brunskäggyfvige
Ontrus,
Lystne att mätta sin blick med varornas skimmer och fägring.
Längtande sågo de, frågade pris och suckade ofta,— (!() —
När de förnummo hur dyrt de prunkande dukarne såldes;
Men der talade då den unga förståndiga
Hedda:
Se hvi dröje vi här och önske oss sådant,
som aldrig
Kan uppfyllas ändå, hur skulle vi, fattiga
Pigor,
Siden begära och silke, som blott en gosse
med hemman
Köper ibland åt sin brud, att fägna den lyckliga flickan?
Ville helst någon, känd eller okänd, man i
vårt samqväm
Köpa och skänka åt mig ett synålsbref eller
nålhus,
Toge jag tacksamt emot och vore förnöjd i
mitt sinne.
Så hon sade och fäste sitt stora öga på männen.
Leende framsteg då den raske Mathias och
uppdrog
Sedeltaskan af skinn, som han bar förvarad
i barmen,— 61 — '
Tog en sedel derur och köpte och delade
vänligt
Gult bröstsocker och uddiga nålar åt pigorna alla,
Medan åt Hedda han valde dertill en glänsande hårkamm.
Flickorna gladdes dervid och nego och tackade sakta;
Torparne åter, och äfven den brunskäggyf-
vige Ontrus,
Logo och glammade högt och brydde den
raske Mathias.
Så utropade en och en ann spetsfundig i

hopen:

Se dock hur hastigt det gick för den listiga

Hedda att fånga

Främlingens hjerta, som kom ej anande slikt

i sin frihet.

Ja, så sätter sig lätt bröstrodnande vakan i

rönnen,

Säker och trygg, och märker ej der hur den

listige gossen— 62 — '

Räcker sin tagelbepinnade käpp bland lofven

försigtigt,

Innan hon känner sin hals omsluten af snaran, och fåfängt

Flaxar med vingarnes par och söker befria

sig åter.

Likså fångades nu den raske Mathias från

Kuru.

Leende talade äfven den gamle förståndige Petrus:

Icke förundre man sig, om äfven min svåger, som andra

Hvilka i ungdom blomstra ännu, besegras af

Hedda,

Ty svårt blefve det säkert en man att henne emotstå.

Vet jag dock knappt hur jag bäst skall beskrifva

den dejliga flickan,

När hon bland ynglingar dväljs och ömsom

talar och tiger;

Som då ett vårmoln hvilar sin glans bland

träden på kullen,

Buskarne fröjdas och björkarne stå i stilla

förundran,— 63 — '

Skådande morgonens prakt och det rosenfär-

gade molnet, Tills ur sitt sköte det sänder en fläkt, då

svigta de späda Grenarnes skott, och de krusiga lofven skälfva af vällust; Mindre bäfvar också ej gossen, då Hedda

han åhör.

Honom med straffande ord genmälte den

raske Mathias: Skall jag väl mer dig kalla en man, förståndige Petrus, Eller en skägglös pilt, som i flyktig yra,

med tanklöst Smicker, sölar sin mund, och qvaljer en sedesam flicka.

Sade och teg; då flög den rodnande blyg-

seln af flickans Yppigt blomstrande kind, som en färgrik fjäril af rosen,Och hon fällde sin vänliga blick på den raske Mathias, Medan till rocken hon gick och började spola ånyo.

Men der skulle de stått till ljusnande morgon och växlat

Löje och skämt, och betraktat de hågförnö-

jande varor,

Hade ej oförtänkt välaktade herr Commissa-

rien

Öpnat den knarrande dörren och stört det

muntra gelaget.

Men han höjde sin röst och sade de manande orden:

Dröjen ej, män, jag är färdig att gå, fort

skynden, ty mörkret

Börjar att skingras ren, och stjernorna blekna på fästet.

Dagen är korrt, det är väl att i tid fram-

liinna till stället.

Så han talte vid dorrn, och alla de hörde

hans stämma,— 65 — '

Fulle af nit, som det höfves en man, då hans

herre befaller.

Ingen hade dock der, som velat med billighet dömma,

Sagt, att en annan snabbare var att fatta sin

bössa,

Eller mer villig att gå, än den välfÖrståndi-

ge Petrus.

Honom följde dernäst den raske Mathias från

Kuru,

Men den tredje var du, Zacharias, plöjande

Hjerpvik.

Dessa följde med bössor sin ärade herre i

spåren,

När ur stugan lian gick, o väpnade följde de

andra.

Men då de kommo på gården, bestego de,

utan att dröja,

Skidornas glattade par, och begåfvo sig muntra på färden.
Likasom skaror af gäss, då på sväfvande
vingar de lemna
Nordens isade sjÖ, påkalla hvarandra som
oftast,— GG —
Lättande flygtens besvär med sånger och växlade tillrop,
Så framsväfvade skyttarne nu på de snöiga
fälten,
Medan än en, än en annan af dem förtäljde
i korthet
Någon förnöjande bragd, den han öfvat sjelf
eller hört blott.
Tyst framvandrade dock den raske Mathias från Kuru;
Mindre tänkte nu denne på egna bedrifter
och andras,
Än på det möte han gjort med den aktade
Hedda på Herrgåln.
Vacker stod hon ännu för hans blick, som i
stugan hon syntes
Trampa sin surrande röck och varornas skimmer betrakta,
Och han förnöjde sin själ med att tyst erinra sig henne.
Honom omsider klappade lätt på den fylliga axeln— 07 — '
Sjelf välaktade Herrn, ocb frågte och talade vänligt:
Främling äger ej du en berättelse, rolig för
alla?
Vandra ej tigande här, om du än, som den
duglige mannen,
Skyr att berömma din bragd och beskrifva det
goda du sjelf gjort,
Ty att du ej på ugnen förnött din tid, det
bevisar
Så ditt kraftiga skick, som den ort der du
föddes och fostrats.
Ständigt hörde jag Kuru, det fågelrika kapellet,
Nämnas med lof för dess modiga män och
kunniga skyttar,

Hvilka förstå att med drift utrota förödande

vilddjur,

Bäst dock veta att ringa en björn i hans ide

om vintern.

Hemma från Kuru nämndes också den kostliga björnhud,

Ryssarne sålde i går, hvars like i vidd och

i storlek

Aldrig försports; förskräcklig den är ännu

att betrakta.— 68 — '

Säg dock, min vän, om du sett den oförsag-

de som vågat Höja mot honom sitt spjut, ty med spjut var

han tagen af daga.

Honom, blickande opp, genmälte den raske Mathias:

Tvenne voro vi der, välaktade herr Commis-

sarie,

Jag och en trogen kamrat, som öfvermanna-

nade björnen;

Utan fara dock ej, ty, så många jag stuckit

tillförne,

Ingen jag sett att med denna i styrka och

vrede förliknas.

Äter talade du välaktade herre förbind-

ligt:

Skåda hur oförmodat och snart min önskan

är uppfylld!

Strax då jag köpte i går den väldiga huden,

och häpen

Tog en ram i min hand och beság dess klor

och dess senor,— 69 — '

Rann i min håg ett begär att skåda den raske som fällt den. Men låt höra förloppet; för mig är det kärt

att för vänner Kunna förtälja det sen, då vi satt oss i slädan, och huden Klappar med glimmande tänder mot gafvel-

brädet i farten.

Så han sade och strax framskrunno de andre att lyssna,

Medan med nöje i männernas rund Mathias

begynte:

Allt, hur man ringar en björn, och hans ide

om hösten iakttar,

Veten J väl; vi gjorde som fäderna länge

for oss gjort.

Men när Julen omsider till ända lupit, och

drifvan

Vuxit i skogarne hög och hunnit af skara

betäckas,

Gingo vi ut mot björnen, en dag, med spjut

och med bössor.

Honom funno vi snart, på det ställe ban lemnades låg han,— ro —

Under en skyhög gran i en koja af hopade

grenar,

Öfversnögad och gömd och trygg i sin vintriga hvila.

Tveksam tänkte jag då i min håg: om på stunden jag borde

Lossa mitt skott och försöka att genomskjuta hans näste,

Eller ock först med ett rop uppjaga den starke ur gömman.

Bäst det syntes mig dock, som jag menade

först, ty med lycka

Kunde jag träffa den strax och allena berömmas af fångsten,

Derför spände jag hanen och sköt med min

säkra musköt dit.

Men med brummande reste sig opp den för-

törnade björnen,

Banade rum med sin ram och skakade drifvan af idet,

Och så stod ban med gnistrande blick förfärlig i reinnan.

Genast lade min trogne Kamrat sin bössa till

ögat,

Måttade hastigt och sköt i sin ungdomslietta

förgäfves,— 71 — '

Ty lätt rispade kulan den väldiges hjessa

allenast.

Men i ett språng, som en dånande storm,

framrusade björnen, Störtade Öfver min vän, som en åskvigg, eller ett skyfall, Och slog, segrande, snart sin fiende neder till

marken.

Häpen såg jag hans klor och vredgade käftar i täflan

Måttas mot ynglingen då och nära att slita

hans lemmar, Innan jag hann med mitt riktade spjut framila till bistånd; Men då jag nalkades djerf och stötte det djupt

i hans strupe, Vände han vreden mot mig och det blodut-

sprutande gapet. Rytande högt, på darrande ben mot spjutet

han trängde, sökande mig med ramar och tänder och blickar på engång; Fåfängt var dock hans våld, ty ju mer ban förföljde, dess mera

Vek jag tillbaka och hvälfde omkring det

slipade jernet,— 72 — '

Tills han tömde sin blod på den rodnande

drifvan, och mattad

Föll för min fot och ur rosslande hals utblåste sin anda.

Glad åhörde enhvar den raske Mathias från

Kuru,

När han sin bragd förtäljde, och lätt fram-

skrunno de alla.

i

FJERDE SÅNGEN.FJERDE SÅNGEN.

Redan i öster rodnade vintersolen, och redan

Nådde de ifrande skyttarne ön, som, med granar bevuxen,

Grönskade opp ur snön och åt elgarne skå"nk-

te en fristad.

Sex skidlöpare ordnades strax att bilda en

skallgång,

Medan i valda försåt sig skyttarne satte i

hållet.— 76 — '

Jagten begyntes med stormande rop. Uppskrämda biand träden,

Svärmade orrar och hjerpar och stundom

med buller en tjäder;

Skott sig mängde med skri, och af dån gen-

skallade nejden.

Men som han sutit, satt i den rymliga stugan på herrgåln

Ontrus, den brunskäggyfvige, glad bland förtrogna kamrater.

Spinnande pigor blott och den skröpliga, halta Rebecka

Voro derinne med dem, ty drängarna färdats

till skogs ren.

Nu kring det långa bordet de glädtiga bröderna satt sig,

Tömmande skummigt Öl och kryddande Ölet

med bränvin;

Likasom trän vid roten af rinnande bäckar

besköljda,

När de af våren beklädas med löf och grönska och fägring,

Utan sin möda och strid, så suto de alla

vid bordet.— 77 — '

Endast den yngste i brödernas tropp, den

sköne Tobias,

RÖrde sig der och besörjde att brist ej drabbade kannan.

Denne, ju oftare nu han till hushållskammarn

och Hedda

Gick i sitt värf, och ju mer han, af rusets

yra bedårad,

Såg på den blomstrande flickan, betogs dess

mera af kärlek.

Ingen Archangelsk mö, och ingen vid stranden af Dvina

Växande tärna kufvat ännu den flyktiga gossen ,

Utan hans hjerta var fritt, och spratt som

en åder i källan.

Nu, af ett skummande öl, och en blomstrande tärna på engång

Dårad, sprang han och dansade, gret och

skrattade ömsom,

Tills i en blink, som en storm, han den va-

rubetungade ränseln.

Slängde på nacken och skyndade ut. Ölstånkan ur handen

Fällde af skräck, der han satt, den varuför-

ståndige Ontrus.— 78 — '

Upp från bänken han sprang och förföljde

den flyende gossen.

Kom ur stugan i farstun, och kom ur farstun

på gården,

Gerna med samma fart han i hushållskammaren inträngt,

Hade ej hundarnes par, den modige Jäger

och Backus,
Stannat vid den, sen med tjut de den skyndande
gossen förföljt dit.
Men då han såg hur med vrede och skall de
belägrade dörren,
Greps han af fruktan, stannade, lockade,
hvisslade, smålog,
Slog sig på knäna och nämnde vid namn dem
båda förgäfves,
Tills ur fickan han tog en glimmande kringla omsider.
Denna itudeld bar han med båda händerna
framräckt,
Nalkades trappan, smög sig på den ett steg
och ett annat,
Tjuste och kastade bitarne fram. Halfmur-
rande grepo
Hundarne dem, men han hann oskadad till
kammaren Ontrus.— 79 — '
Der låg redan på knä, vid den öpnade rän-
seln, Tobias,
Ryckande ifrigt varorna opp, som om alla i
brand stått;
Perlor af glas, nattrockar och siden schavlet-
ter och mösstyg,
Slängde han brådskande fram på en gång.
Förvånad ur väfstoln
Spratt den förståndiga Hedda, och fällde sin
spole ur handen.
Men han ropade snart, den sköne Tobias, i
tårar:
Allt, tag allt, o flicka, och låt mig kyssa
din mund blott!
Sade och ilade fram att kyssa den älskade
genast.
Orden hörde i dörrn den brunskäggyfvige

Ontrus,

Der han med häpnad störtade in, som den

vingade Örnen

Flög han sin broder i nacken och skrek åt

Hedda tillika:

Icke dock, icke dock, flicka, försök det ej,

hör på hans ord ej!— 80 — '

Dåren, han äger ej russakan ens, som springer i väskan, Mindre en sidenduk, den fattiga narren. —

I dammet

Släpas cattuner och tyg, väl femtio Rubler i

värde. —

Hej dock, Tobias, din hund! så ropande höll

han med ena Handen sin stretande bror i det yfviga håret

i nacken,

Medan han, hukande ned på en gång, med

den andra behändigt Plockade varorna opp och stack dem åter i

väskan.

Men då han samlat allt, att en pärla ej mera var borta, Tog ban sin ränsel, öpnade dörrn och, af

hundarne ansatt, Gick han och ledde vid håret sin bror, som

en fåle, till stugan.

Annat hade likväl den förståndige Ontrus

i sinnet,

Än att med kärleken låta bero sen han varorna bergat.— 81 —

Först dock drack han hvad öfrigt af öl i den

tumlande stäfvan Blifvit, och strök ur mustacher och skägg det

fastnade skummet; Men sen gick han åstad, för sin älskade broder, att fria.

Hedda! ropte han strax, då i hushållskammarn han inkom, Herrlig är gossen, herrlig den stolte Ar-

changelske gossen;

Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias.

Såg du hur fet, hur rund och hur röd om

kinder och läppar Ynglingen var, hur hans hår", som en glänsande Zobel i värde, Hängde på pannan jemnt och beskuggade kinden och nacken. Men på hans hake såg du det tätt framskjutande skägget? Snart som en räfsvans yfvigt och långt skall

det falla mot bröstet. Herrlig är gossen, herrlig den stolte Ar-

changelske gossen;

Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias.
Åter att dansa, min vän, om på klack, om
på tå det beror här,
Har han sin like ej sett, om det gäller att
flat som en kringla
Sjunka mot golfvet, och lik en rakett uppspritta tillbaka.
/
Allt vid hans dans är fullkomligt, båd armarnes
svängning och benens,
Sjunger han, sparkar han, knäpper han, stampar han, hvisslar han, ler ban.
Herrlig är gossen, herrlig den stolte Ar-
changelske gossen;
Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias.
Hvad? om vi dricke ibland, och rusige ligga på golfven!
Icke beständigt dricke vi, sällan, o sällan,
ibland blott.
Kulen är vintern, flicka, och tung är för
vandraren ränseln;
Sen vi hos främmande fastat, af fruktan för
tjufvar och bofvar,
Dricka vi öl då vi komma till gamla bekanta och kunder.— 83 — '
Herrlig är gossen, herrlig den stolte, Ar-
changelske gossen;
Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias.
Kom till Archangel, skönt är det varurika
Archangel:
Siden blifver din drägt, och silfverrubler
din kost der.
Fattigt är Finland, skogar och fjäll blott
finnas i Finland.
Följ oss, kom till Archangel och bo vid stranden af Dvina!
Rik är den brunskäggyfvige Ontrus, rik är
hans broder,
Herrlig är gossen, herrlig den stolte Ar-
changelske gossen;
Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne Tobias!

Så han sade, och strax ur gömman i barmen en plånbok, Sedeldiger och stor, framdrog ban och svängde mot taket.

Sedlarna yrde omkring, som fjärilar luftiga,

lätta,— 84 — '

Röda och hvita och blå, feratnsende Rubler

och mera

Sväfvade der mot golfvet, och mellan dem

alla och på dem Sprang, med ljungande blickar, i tjust förmätenhet, Ontrus.

Honom lemnade då den förståndiga Hedda,

att ensam

Stoja och fria, och gick till sin fru, der i

salen hon träget Räknade kläder till tvätt och skref dem i

ordning på nota. Leende hörde hon sen, hvad i hushållskammaren, Ontrus Skrikit och gjort, och vid Heddas berättelse

kom hon ur räkning.

Men då den brunskäggyfvige Ontrus såg

sig allena,

Glömde han kärleken strax och slöt med de

luftiga sprången.

Sedlarna sökte han åter, med darrande händer af andakt,Kysste med tjusning en hvar, väl tusende gängor förut kyst,

Stack dem i taskan, stack, ljuftgrinande,

denna omsider

Rund som förut i sin barm, och gick tillbaka i stugan.

Kärlekens qval bortdansade der den sköne

Tobias,

Knappast mägtig att svänga sig mer för det

svindlande hufvet.

Blandande löje med gråt och klagosånger

med fröjdrop,

Höll han sig ton till de språng, han på svigtande fötter försökte,

Tills omsider af hufvud och ben besviken

han kullföll,

Lemnande hjertats sår i sömnens händer att

läkas.

Sådan syntes han nu, då den brunskägg-

yfvige Ontrus
Kom från sin friarefärd, och gnolande trädde i stugan.— 88 — '
Tvenne bestyr upptogo den kommandes sinne.
Till bordet
Gick han, och såg med bedröfvelse ned i stäf-
van som tom var.
Denne sände han ut med en skäggig broder,
att fyllas.
Derpå såg han sig om, hvart han skulle'den
fallna kamraten
Bringa i ro, att han ej, der på golfvet han
hvilade utsträckt,
Skulle för fötterna ligga och hindra hans
dans och de andras.
Lämpligast tyckte han då, för den somnade
brodern till läger,
Bädden af halm vid muren, med hufvudkudde
af rörtoffs,
Der att hvila sin tröttade kropp den gamla
Rebecka
Lagt sig neder i frid, med den spräckliga
katten vid sidan.
Dit framsläpade Ontrus den Ölbetungade brödren,
Leende glad då han såg hur innerligt djupt
han i sömn var,
Föll på sitt knä och skakade sakta den åldrigas skuldra:— 87 — '
Maka dig litet, maka dig, gamla Rebecka,
han sade,
Närmare muren, och drif den kurrande katten ur famnen,
Att du i stället må få en blomstrande gosse
bredvid dig!
!
T vy! skrek sprittande opp den skröpliga,
halta Rebecka,
Tygle den Onde din hädiska mund, långskäggiga odjur;
Fick jag väl njuta en blund för hans ogudaktiga krumsprång?

Får jag väl någonsin ro, om jag låge från dygn
och till dygn här?
Ve, att den dag jag skådat, då du, oclirist-
liga hedning,
Landet till styggelse tågar omkring! Så talande slängde
Gumman med darrande hand mot Ryssens
anlete katten.
Denna, förskräckt, grep fräsande tag i det
yfviga skägget,
Klöste hans hake och kind och flydde på
muren i blinken,Der han i mörkret murrade sen med glimmande ögon;
Men på sitt läger lade sig lugn den gamla
Rebecka.
Ontrns igen stod qvar och strök sin haka
med handen,
Svor och brummade sakta och log med förundran i växling,
Tills han för ölet, som strax inhemtades,
glömde sin motgång,
Släpade brödren bort från den farliga bädden och redde
t
Honom ett rum på den bänk, der han sjelf
tog säte vid kannan;
Medan ett gällt, osläckeligt skratt, som pigorna börjat,
Ljöd vid de hvilande rockarne än, och den
gamla Rebecka
Satte sig opp, nedlockade katten och lade
sig åter.

FEMTE SÅNGEN.FEMTE SÅNGEN.

Så fördrefvo sin dag, på den välberaedlade
Herrgåln,
Ryssarnas glädtiga tropp, och drucko och
friade ömsom, Medan på holmen skyttarna gladdes af skott
och af jagt rop. Men då af solen en strimma ej mer var öfrig i väster, Fanns på den skogiga ön ej heller en elg
som ej stupat.
Sex skidlöpare, dröjande qvar vid bytet att

vakta,
Suto på snön i en rund, och förnöjdes af
mat och af bränvin;
Petrus igen och med honom den aktade herr
Commissarien
Tågade långsamt fram mot sitt hem, på det
glimmande träsket.
Åter ett stycke från dem,1"; så långt, att det
vingade lodet
Nått, men ej träffat sitt mål, skrann flämtande
värden på Hjerpvik,
Honom följde, fast nära dock ej, den raske
Mathias.
Snabba som skuggor af moln, af stormarna
drifna på fästet,
Flögo på isen de fram med glattade skidor
i täflan,
Öfvade båda och båda för skidlopp vida berömda.
Nu det gällde ett vad; hvem först till den
aktade herrgåln
Hunne, och skaffade hästar att elgarna forsla från skogen,
Skulle med ett stop Öl och en sup af den
andra förplägas.— 93 — '
Wargen hade ej täflat i lopp med den åldrige Hjerpvik,
Der han för vadet ilade fram; den raske
Mathias
Skyndade skamfull efter, och stötte med käpparna drifvan.
Men när omsider han kom till den sluttande
backen vid herrgåln,
Mötte han ren Zacharias, som stod stormo-
dig på främsta
Slädan ocli följdes af två frilöpande fålar i
spåret.
Glad, då de möttes, talte den ärade värden
på Hjerpvik:
Nu, nu, laga, Mathias, att Ölet mig väntar

och supen,

När jag med elgarne kommer i qväll och

behöfver mig värma.

Sade, och äggade hästen till färd. Men den

raske Mathias

Tänkte på Hedda, och fattade strax och

släppte ej tygeln,

Innan han henne begärt af den åldrige fadren till maka.

Väl, så sade han, öl skall du finna i afton

och bränvin,— 96 — '

Låfva dock ett, Zacharias, åt mig tillbaka i

hast här,

Innan du färdas, lofva mig Hedda din dotter till hustru.

Leende svarade då Zacharias, den ärlige

gubben:

Ej är det jag, som skall bädda din säng och

syra din rocka,

Fråga ej mig, men henne, och låfvar hon,

låfvar jag äfven.

Väl med en sämre kunde hon vandra och

vandra till sämre.

Sade, och ropade högt åt hästen och åkte

sin väg bort.

Men till stugan begaf sig med fröjd den raske Mathias.

Inne fann han väl ej, hvad han sökte, den

blomstrande Hedda,

Ty hon satt deroppe i hushållskammaren ensam,

Full af bestyr att snart få slut på den randiga väfven;— 05 — '

Ryssarna såg han dock der, och med dem

rotfattiga gumman.

Nära till muren satt den skröpliga, halta

Rebecka,

Krumpen och tyst, långskäggige brödren lågo der spridde

Icke på valda ställen, men hvar de af händelse fallit.

Vakne voro de ej, de njöto det ljufliga rusets

Döfvande ro och glömde i lugn besvärliga

färder;

Endast den brunskäggyfvige Ontrus satt vid

sin kanna,

Drucken och säll, och såg på de fallna'kamraternas hvila.

Men då i dörren han märkte den raske

Mathias från Kuru, Sprang han från bänken strax, och började

dansa i glädjen. Skriande sjöng han och mätte den rymliga

stugan med stegen,— 96 — '

Så att hon skyndade, skrämd af hans språng,

den gamla Rebecka

Bort i en vrå, och fördömde med slutna händer hans upptåg.

Väl af hans dans förnöjdes den raske Mathias från Kuru,

Hellre han skådat Hedda ändå; men han hejdade Ontrus

Midt i hans fart, och fångade ögonblicket

och talte:

Hej dock! går det så lätt, danskunnige broder, att röra

Fötterna nu, då du lyder den glädtiga takten allena,

Skulle väl stugan ej mer inrymma de luftiga

sprången,

Om med en vacker flicka du fick kringsvänga i polska.

Säg hvar äro de nu, de blomstrande pigorna, alla?

Honom svarade åter den brunskäggyfvige

Ontrus:— 97

Hvem vill passa derpå, hvar de öfriga springa på gården;

Endast den fagra Hedda, soin sitter vid väf-

ven deroppe,

Söker jag glad, ty hon brygger och säljer

det herrliga ölet.

Snart skall hon visa sig här med en skummande stäfva ånyo.

Glad nedsatte sig då den raske Mathias att

vänta.

Men i detsamma syntes i dörrn den saknade flickans

Rodnande kind, och hon kom att spola sitt

färgade ullgarn.

Stäfvan bar hon i handen också, af det gä-

sande ölets

Fradga bestänkt, då hon skred som en morgonstjerna till bordet,]

Och med ett leende fäste sin blick på den

raske Mathias.

Nu, så sade hon, måste du strax, värderade

främling,

Skilja en tvist, som jag har med en annan

flicka i gården:

7— OS —

Om det är hon, eller jag, som skall få af den

andra ett nålbref?

Om på er jagt du träffade bäst, får jag, ocli

hon tappar;

o

Ater om Petrus träffade bäst, får hon, och

jag tappar.

Sade, och knöt kring röret en ända och

började spola.

Närmare henne satte sig då den raske Mathias,

Tände på pertans eld sin stoppade pipa och

sade:

Flicka, ej mer må du våga på främlingens

lycka ett nålbref.

Så har det gått med vår jagt, att af fyra

elgar, som fallit,

Två jag skjutit, och en välaktade herr Com-

missarien,

En blott Petrus också; men det yppersta skottet är hans dock.

Se, då vi slutade ren och voro beredda till

hemfärd,

Sköt Zacharias ett skott, der ban stod vid

stranden allena,— 99 — '

Sköt och höjde sin röst och skrek som' ett

dånande thordön:

Hit! hit! skynden er, skynden med laddade

bössor i tid hit!

Ingen hade väl då, om icke den flyende haren,

Täflat om yppersta priset i lopp med den

ärlige Petrus,

Så framskyndade han, då han hörde det

skallande ropet.

Stranden nådde ock jag och såg hur han

lossade skottet,

Såg hur på håll, oskadad och fri, den flyende elgen

Sträckte sin färd i galopp utöfver det snöiga

träsket.

Men i ett obetvingeligt skratt utbrast jag

och sade:

Hvar är ditt vett, förståndige vän, då du

skjuter på alfvar?

Snarare träffar du skyn, än den flyende elgen på slikt håll.

Tigande ryckte han vred ur min hand det

gamla geväret,

Lade det genast till ögat och sköt. Ett rop

af förundran— 100 — '

Följde hans dånande skott, ty den fjerran

trafvande elgen Stannade, reste sig högt och störtade blodig

på drifvan.

Icke i mannaminne ett skott, likt detta förspordes.

Dock hvi talar jag här om vår jagt? Långt

annat i hågen Har du väl nu, då du spolar ditt garn kanhända till brudskänk, Kanske till väst åt en man, som fångat och

äger ditt hjerta?

Håh-liå! suckade nu den skröpliga, halta

Rebecka,

Der vid ugnen hon satt hopkrumpen, och

stödde i stilla

Gungning mot händernas par den rynkiga haken betänksam:

Håh-hå! vore jag än, som jag var i min

blomstrande ungdom, Vore jag än, som jag var, då vid Lagmanstinget jag tjente, Frodig och frisk och förnöjd och röd som

en skinande glödhög;— 101 —

Bättre jag visste att skicka mig så, som det

egnar en flicka.

Mången förnämare man, som mig kom med

förmätenhet nära,

Fick sig en trasa i synen och äfven en skopa med vatten.

Icke ville jag då med alla, som komma och

fara,

Sitta och språka förtroliga ord, som den

flyktiga Hedda

Sitter med främlingen nu, och slutar ej spola i qväll här.

Så hon sade; och djupt grep tadlet den

blomstrande flickans Sinne, och rodnande tog hon sin korg och

begaf sig ur stugan.

Men som då noten en qväll af fiskare, kastas i lugnet, Varpet i början är blankt och knappt vid

flarnena krusas,

Tills omsider det tränges ihop, och fiskarna

stängda— 102 — '

Spritta ur sjön, och vågen i rörelse bringas

och häfves, Så, vid den åldrigas tal, ju nå'rmre sin mening lion hopdrog, Skiftade främlingens anletesdrag från lugn och

till vrede.

Vred från sin bänk uppstod han och talade

bittert och sade: Gamla Rebecka, om tyst på den sotiga muren du drefve Syrsor och russakor bort, då de springa i

kärlekens upptåg, Utan att menniskor stora och hindra förtroliga samtal,

Hade om dagen du frid och en lugnare hvila om natten; Men som en dåre och ej som det egnar en

klok du beter dig. Så han sade. Ett ord gaf icke Rebecka till

gensvar,

Utan hon gungade stilla, och tyst håhhåade

endast.

Men i det samma syntes, igenom den öp

nåde gluggen,— 103 — '

Fetrus på gården ren ocli den aktade herr

Commissarien. Ut begaf sig Mathias och lemnade vreden i

stugan.

Strax då de komna han nått, begynte han

tala och sade: Petrus, förut du varit engång med lycka min

talman,

Var det ännu, och gå, om den aktade herrn

det ej nekar, Snart att fria för mig till Hedda, ty henne

begär jag;

Allt hvad min förra hustru du låfvat, låfve

du henne.

Bifall nickade strax Commissarien och talade vänligt: Gå blott, gå, fast gården sin yppersta piga

förlorar,

Mer än en piga, ty kär som ett barn har hon

varit oss ständigt;— 104 — '

Men om hon villigt och gladt, som jag tror,

förslaget emottar, Skola i stugan i qväll ej dans och fÖrpläg-

ningar saknas.

Hej, hej! ordade åter den välförståndige

Petrus,

Icke dock så, ej går jag åstad, som en tiggares talman, Hvilken för bruden en narr, och knappast tobak

för sig sjelf får. Talar jag, måste en stäfva ined öl först lossa min tunga, Sen skall en brudgumsgåfva också jag äga

för bruden.

Leende inbjöd strax Comniissarien den aktade Petrus, Skaffade öl, och hans torpare tömde med

glädje en stäfva; Men till stugan igen begaf sig den raske

Mathias.— . 105 —

Ontrus, ropte han gladt, då han öppnade

dörren och inkom,

Fram med en sidenduk ur din väska, så slute vi handel!

Liksom en'.sommarsky, af den glimmande blixten itudeld,

Lyste af glädje din blick vid hans ord, förståndige Ontrus.

Ej köpslagades länge och ej afprutades mycket ,

Hälften dock prutades strax, ocli den raske

Mathias från Kuru

Förde den köpta duken i hast till sin svåger

i salen.

Denne, så snart han druckit sitt öl och

gåfvan i hand fått,

Gick högtidlig och stolt i sitt värf till den

blomstrande flickan,

Der vid sin randiga väf hon i hushållskammaren dvaldes.

Kommen tog han sig plats vid den sprakande brasan på spiseln,

Stoppade pipan, tog med härdade fingrar ett

eldkol,— 106 — '

Tände den långsamt, rökte och teg. Den

blomstrande Hedda

Skötte sin väf och slängde den flyende spolen behändigt.

Men då den välförståndige Petrus sutit en

stund der,

Trädde han fram och lade den glimmande

duken på väfven:

Denna, sade han, ger dig den raske Mathias

från Kuru,

Gåfva som karl, ej ofta bestådd åt den fattiga flickan,

Är hon ock vacker som du, och som du värderad af alla.

Sade, och satte sig ned och rökte, och började åter:

Icke blott duken han ger, men sig sjelf lian

bjuder dig äfven.

Men att du icke må tveka och tro att en

fattig begär dig,

Se, så vill jag förtälja dig allt, hvad han

har och besitter,

Löst och fast, det förnämsta, det ringare

nämner jag icke,

Ty uppräkna det allt förmådde jag ej på en

qvällstund,107 —

Hade en tunga jag än mer rörlig än löfvet

på aspen:

Främst på en kulle, nära den toppade granen med flaggstång,

Ligger hans välupptimrade gård, en glädje

för fiskarn,

När i sin gungande båt från träsket han ser

den på afstånd.

Under den ligga i rund hans noggrant gärdade ägor,

Åkrar som skiftevis gro och skiftevis ligga

i träde,

Bördiga, fulla af svartmylls-kokor på botten

af lerjord.

Ville jag nämna derhos hans gifvande sveder,

der skogen,

Härjad af lågorne, tvingas att ge sin fetma

åt sådden,

Eller hans kyttlands-tegar, som, midt i det

sumpiga kärret,

Sträcka sin längd och, mellan beständigt flödande diken,

Synas som holmar af guld, när grödan mognar om hösten.

Åkrarna plöjer han lätt med fem hullglän-

sande hästar.108 —

Ängar äger han ock, kring hela hans socken

berömda,

Både på hÖgländ mark och på låg, välröd-

jade alla,

Hvilka om våren gro blomrika, och bergås

om sommarn.

Aldrig betar en tand på hans väl oinhägnade

ängar,

Medan de stå i sin växt, de betas af lian

allenast.

Ty med det första, marken om vår'n från

drifvor befriats,

Löses hans frodiga hjord ur spiltan och drifves till skogen,

Der den i dalarna finner en frisk och rikelig

föda.

Så kringvandrar den, dagen igenom, om sommarn och njuter

Grönskande gräs, och dricker sig mätt ur rinnande bäckar,

Men livar afton kommer den liem en glädje

for ägarn.

Lyster dig höra också, hur många hans frodiga hjordar

Lefva om sommarn på holmar ocli skär, dem

han äger i träsket?— 109 — '

Femtio ulliga får och tjugu behornade getter.

Aldrig störas de der af vargar, ty så är

Mathias

Oförtruten och käck att skjuta förödande

rofdjur,

Utan de trifvas i ro och föröka sin afvel beständigt.

Mycket bekymra ej heller de lönande fåren

om vintern,

Ty då stå de i stall och äta en rikelig löf-

skÖrd;

Getterna åter kunde den sämsta tiggare ä-

Så behändiga äro de ständigt att söka sig

foder.

Kommer en främling med häst och stannar

på gården att hvila,

Genast springa de fram till hans lass och sköf-

la hans hösäck,

Tills han förtörnad svänger sin piska och

drifver dem unnan.

Se, så har jag beskrifvit hans gård och bördiga ägor,

Utan ett svekfullt ord, och på samma sätt

äfven hans husdjur,— 110 -

Tager jag hönorna bort och den vaksamt galande tuppen,

Hvilka i stugan vistas och bo med menniskor

gerna.

Sådant äger han allt, den raske Mathias i

Kuru,

Rik och förnöjd, och befaller ännu, som om

herre han vore,

Tre välmående torparegods på hans bördiga

hemman.

Se, och en sådan man, med sådana håfvor

och skatter,

Sedda med åtrå äfven af den, som rikare

nämnes,

Bjuder dig lyckan nu att äga och ensam besitta.

Ty så låfvar han dig, den raske Mathias i
Kuru,
Om som en trogen hustru du vill, tillgifven
och godsint,
Dela hans möda om dagen och dela hans läger om natten:
Först skall du rå som värdinna i allt och
befalla i huset
Drängar, pigor och barn; din man skall du
råda allenast.— 111 —
Nycklarna äge du sjelf, hvad lås, dig lyster
att Öppna,
Öppne du fritt, livad skatter som helst, dü
finner derinom,
Kan du betrakta som dina med fröjd, och
icke med afund.
Men om du hvälfver ibland ett förslag i ditt
sinne, som strider
Mot hvad din man lxar tänkt, då måste du
vika med saktmod,
Om jordbruket det rör, eller penningens kloka förvaltning.
Gäller det åter mat eller dryck och anständiga kläder,
Eftergifver din man och vill detsamma som
du vill.
Tänk då ej mer, förståndiga Hedda, hitåt
och ditåt,
Likasom mången gör, som, förledd af sitt
flyktiga sinne,
Ständigt föraktar det goda han vann för det
bättre han hoppas;
Icke så rik är på blommor en äng i den
varmaste sommar,
Barn! som på glädje den väg, der vi gå mot
grafven beständigt,112 —
Endast vi akte oss väl, att ej hoppet det hala bedrager;
Ty hvar vi stanna en stund att njuta en lycka, i blinken

Springer der hoppet förut och visar en bättre på afstånd;

Dåren följer det lysten från en till en annan

och ratar,

Aldrig förnöjd, tills slutligt han suckande

hinnes af döden.

Sagt; och han teg, uppblickade högt och

tryckte förnöjsamt

Med pekfingret på askan som pöst i den rykande pipan,

Medan hon, rodnande djupt, den unga förståndiga flickan,

Nedslog ögat, fingrade halsduks-snibben och

svarte:

Icke vill jag förtiga för dig, värderade Petrus,

Huru med glädje jag hör att den raske Mathias begär mig;

Ty du känner dock väl, hvart den fattiga

flickan beständigt— 113 —

Rigtar en längtande blick ocli sitt hjertas

innersta tanke, Tungt är tjena en annan, om äfven den gode man tjenar, När för den lön han ger, han äger att fordra vår möda, Tyngre blir det en gång att kraftlös lefva

af nåd-bröd. Derför hyser ej flickan en gladare önskan på

jorden,

Än att sin egen bli, och rå som värdinna,

och ständigt Tjena en godsint man, af kärlek och icke af

nödtvång.

Ofta när ensam jag satt här oppe och trampade väfven, Tänkte jag så: när skall du väl, Hedda, väfva ditt eget? Spolen flydde ock då rätt ofta den mötande

handen,

Medan en rullande tår föll ned på den randiga väfven. Nu, om min fader det vill, vill gerna jag

följa Mathias.

8— 114 — '

Sade, och gret af glädje och fattade Petrus i handen, Skakande den; och han gret, den gamle af

glädje tillika.

Men då sitt värf han slutat, och allt af-

lupit med framgång, Gick han till stugan ocli träffade der den

raske Mathias. Saken är afgjord, sade han glad vid ett ljudande handslag,

Vandra till kammaren du och jollra och lek

med din fästmö! Sjelf skall på skidor jag skynda mig hein, att

hemta mitt folk hit. Sade och lemnade svågern och steg på sitt

glattade skidpar, Skyndande fjäten hem till sitt torp med glädje i hjertat.1&QB1&V&&IL & sr s»

SJETTE SÅNGEN.SJETTE SÅNGEN.

Men på det skogomhägnade Tjäderkulla i

stugan

Satt den förståndiga Anna med son och dotter i stillhet.

Veckans möda var slut, bortskjuten var rocken, och väfven

Hvilade tyst, ej skottes ett arbete mera, af

någon,

Utan med armarne lagde i kors och med lösta bekymmerSatt en hvar på sin bänk, och den aktade

tiggaren Aron

Fröjdade alla och spelte en surrande polska

på gigan.

Glade hade de hört, om än längre, den

kunnige spela,

Ty som en guldsträng klang i hans mund

jerngigan beständigt,

Men den förståndige : tystnade nu och talte

och smålog:

Färdig vore jag här att spela, så länge jag

mund har,

Visste jag blott att man tvättade undertiden

min mäcka.

Sade, och afdrog mackan, och alla förstodo

hans mening.

Upp steg genast den blomstrande dottren och

hällde i bunken

Vatten och tvättade ren hans mäcka och bar

den att torkas.

Men den förståndiga Anna på Tjäderkulla

begynte:

Aron, min vän, det är väl att du så, fast

gammal och hjelplös, Ansar din kropp och ej älskar att dväljas

beständigt i ugns-sot. Derför vill jag också förunna dig såpa att

tvätta

Änne och hand, och en knif att skrapa ditt

grånade skägg bort, Ty så skjuter det fram, att den svarta kinden och hakan Likna en bergad teg, der stubben allena är

öfrig.

Henne svarade strax den aktade tiggaren

Aron:

Anna, förståndiga hustru, åt mig, hvar helst

jag må gästa, Bjuds den renande badstun, så snart den eldas för andra; Derför som drifvan hvit är min kropp, der den

skyddas af kläder,< Anletet ensamt är svart, ty det sölas af sotiga händer,— 120 — '

Sölas af svett och damm, och skägget växer

beständigt,

Derför skadar det ej att emellanåt tvätta sig

endast.

Sade och redde sig till att putsa sig. Jackan af vallman

Slängde lian unnan och gick till en vrå, der han

stilla och bortskymd

Skrapade skägget från haken och tvättade

händer och anlet.

Derpå tog han i hast linborsten från hyllan

och redde

Lockarna ut, och ledige föllo de snart på

hans skuldror.

Sådan trädde lian fram omsider, med undran

af alla

Skådad, ty nu i hans skick ej röjdes en tiggares skepnad,

Men som en hemmans-bonde, som en Rust-

hållare sågs han.

Genast tog hon till ordet den kunniga An

na och talte:— 121 — '

Aron, min vän, som du visar dig nu i pertornas skimmer,

Ville väl ingen, fast fattig du är, vanlottad

dig kalla,

Ty som en ståtlig skatt är en ståtlig gestalt

att betraktas;

Men det kunde väl mången förundra sig öfver, att sådan

Kraft, bland syrsor och sot, uppvuxit på

främmande murar,

Icke på egen mark bland hjordar och bördiga tegar.

Henne att svara beredde sig, nu den förståndige Aron,

Först dock tog han ur barmens förvar lerpi-

pan med skinnskaft,

Mödosamt tändande an, hvad i bottenaskan

af stjelkar

Sprakade än och lönte med rök den arbetande munnen,

Innan han satte sig ned och började tala och

sade:

Mången kunde också, om från Soini, det ö-

debelägna,— 122 — '

Hit han komme, en frände till mig, eller gammal bekant blott,

När han mig såg, som jag visar mig nu i

pertornas skimmer,

Kunde han säga: se der, förståndiga Anna,

är Aron!

Sådan syntes han ej, af ålder betungad och

armod,

Fordom i gladare dar, då han ägde sitt hemman i Soini,

Kraftig till år och förnöjd som en kung och

värderad af alla.

Alltså kunde han 6äga, och jag kanhända

ined tårar

Höra hans ord, och minnas de lättare dagarnas glädje.

Sade, och starkare sög han dervid den sprakande pipan,

Blickande opp, men en tår nedrullade rund

på hans kinder.

Honom svarade rörd värdinnan, den kunniga Anna:

Tungt det vore i sanning att tigga från början till slutet,Tyngre likväl att tigga till slut, sen i början man nog haft;

Tyngst dock af allt att tigga, om sjelf man

sin tiggarestaf täljt.

Lugnare talade nu den ärlige tiggaren A-

ron:

Gud kan säga att sjelf jag min ofärd vållat,

en annan

Säge det ej, den trycker ej heller mitt sinne

beständigt.

Endast ibland, då jag fört jackärmen den

sträfva till ögat,

Synes en droppe på den, om på Soini, det

ödebelägna,

Länge jag tänkt och mitt hemman, som nu

bär gröda åt andra.

Men om du önskar att höra, förståndiga Anna, mitt öde,

Väl, så vill jag berätta hur allt aflupit i

sanning:

Kangas ligger i Soini, ett hemman som fyra

att skattas,

Skogrikt, åkerbegåfvadt, med träsk och grä-

siga stränder.— 124 — '

Detta hade min far med gårdens blomstrande

dotter

Ärft, och han grånade der, som en sommarafton att påse.

Åter från honom kom det till mig. Jag började äfven

Gråna i ro, der jag satt som en kung på det

bördiga Kangas.

Tjenare ägde jag, härdige män vid plogen

och yxan,

Pigor i stugan också, men söner och döttrar,

sin moders

Tröst och min ålders hopp, uppväxte som plantor omkring mig.

Sådan satt jag, betalande skatt och tunga

med lätthet,

År från år, afundad af inånga och prisad

af alla,

Tills olyckan dock kom och förstörde min

glädje. En frostnatt

Härjade åkern, ej skuren ännu; för förödande rofdjur

Blödde min hjord. Så gick dock den kommande vintern med möda.

Råg upplänte jag då och ville betala om

hösten;— 125 — '

Hösten skänkte ej råg, men gaf ispiggar på

axen.

Drängar och pigor förläto min gård , ogörlig var skatten,

Lifvet fordrade bröd, och i ugnen var torkande bark blott.

Dagen förnöttes ändå, så länge de skonade

korna

Skänkte oss mjölk, ned gick barkbrödet med

denna och närde.

Så skred Julen sin kos; fast tynande, höllo vi ut dock.

Men då en dag från skogen jag kom, barkbördan på ryggen,

Mötte mig främmande män i min dörr. Vän,

sade den ena,

Gälda din skuld, att du icke må se utmätning i dag här.

Häpen svarade jag: låt vara det, ärade

Herre,

Låt mig betala, då Gud mig unnar förmåga;

af barkbröd

Lefva vi nu. Ej svarande gingo de åter i

stugan,

Togo från väggarna ned det ringa förrådet

af verktyg,— 126 — '

Togo hvad öfrigt fanns af kläder och buro

i slädan.

Gråtande satt hon i sängen på halm, min

värderade hustru,

Seende på, men hon teg, och sökte att stilla allenast

Barnet, som qvidande låg vid dess barm, dygns-

gammalt och hjelplöst.

Männerna följde jag ut med det sista som

kunde förpantas,

Stel i min håg som tallen, då yxorna döna

vid roten,

Men då på gården jag kom, uppskattades bytet; till hälften

Skylde det icke min skuld. Vän, sade mig

Fogden ånyo,

Ringa är detta, men har du ej mjölkande kor

i din ladgård?

Sade, och redde sig till, med lätthet hittande korna,

Der de i spiltorna stodo ochbölade, saknande foder.

Klafvarna lossades snart, ut leddes den ena

och andra

Stretande mot, oroliga, lemnande sorgsna sitt

ställe.— 127 — '

Sex utleddes till slädan, den sjunde, som mager och kraftlös

Vägrade följa, förunnades mig; så foro de

alla.

Tigande vandrade jag till stugan och öpna-

de dörren.

Aron min vän, så talade då min hustru i

sängen,

Se dock att något jag får, som stillar min

hunger! en mjölktår

Vore mig ljuf; jag törstar och barnet finner

ej mat mer.

Så hon sade; men mig slog mörker för ögat.

Med möda

Kom jag till spiltan fram. Der stod med hängande hufvud

Kon och tuggade halm och sörjde. Det torkade jufrets

Spenar med darrande hand jag fattade, ömsom den ena,

Ömsom den andra försökte jag då förgäfves

— en droppe

Skänkte de ej. Förtviflad jag pressade hårdare; blod blott

Trängde sig ut, och röd bestänkte den botten af stäfvan.— 128 — '

Rasande, björnen lik, när jägarens spjut i

hans barm trängt,

Gick jag till stugan och tog från spettet ett

bröd; med ett yxhugg

Slog jag det sönder, och svart flög barken ur

remnorna kringspridd.

Bitarna förde jag fram till min hustru: seder

hvad oss lemnats,

Sade jag, ät och mätta ditt barn. Ett stycke hon mottog,

Vände det tigande kring i sin hand, såg på

det, och tryckte

Barnet mot barmen och föll vanmägtig tillbaka på kärfven.

Skidor tog jag på föttren i hast och for till

min granne,

Han, som bodde mig närmst, en pipas väg,

då man skyndat,

Och då till honom jag kom och begärde ett

lindrande bistånd,

Gaf han det, broderligt delande med, hvad

besparadt han hade.

o

Ater jag skyndade hem med mjölk i en flaska på ryggen,

Hann till gården och hann stugdörren. En

sorgelig klagan

Mötte mig der, in gick jag och såg af barnen de tvenne

Äldre, som gråtande högt omgåfvo sin moder, det ena

Skakande henne vid handen, det andra vid

lockiga liufvet;

Men orörlig och stum låg hon, dödsdrifvan

var utbredd

Öfver den stelnade kinden, och natt betäckte dess ögon.

Så var det ute med allt, och förödt var det

herrliga Kangas.

Händerna sträckte jag opp mot himlen, och

fattade sedan

Stafven och tågade af; barnhopen på kälke

bakom mig

Drog jag, och gick gråhårig från socken till

socken och tiggde.

Tiden läkte dock sorgen, och nu, i främmande gårdar,

Blomstra de älskade barnen på nytt; men sjelf,

med förnöjsamt

Sinne, begär jag mitt bröd och spelar min

giga, som syrsan

Sitter, fast solen är knapp, på det vissnade

bladet och sjunger.

11— 130 — '

Sådant berättade der den ärlige Aron, och

honom

Hörde med tårar och gråt den goda förståndiga Anna.

Men då han slutat, strök hon med ärmen kinden och Ögat,

Skakade hufvudet, snyftade, snöt sig och

sprang till sin böda,

Hemtade kött in, hemtade smör och mujkor

och kalja,

Hågande bordet med mat; men Aron den

gamle i nacken

Tog hon och nödgade fram att, fast mätt

tillförene, äta.

Denne åt, som den ärade bjöd; då nalkades

Petrus,

Trädde i farstun, öppnade snart den knarrande stugdörrn,

Stampade snön från föttren och tog välvör-

dig sin plats in

Högst vid bordet, der bänk med bänk i vinkel förenas.

Men då han tändt sin pipa och lagt skinnmössan på bordet,— 131 — '

Drog han behagligt en starkare rök och talte och smålog: Anna, han kommer ej lätt, din bror, från den

blomstrande Hedda; Fast är den raske Mathias, min vän, som en

gädda på kroken, Men om dig lyster så kom, och vi färdas i

afton gemensamt Äldre ocli yngre och fira med fröjd hans förlofning på herrgåln.

Sagdt; och alla de hörde hans ord med förundran och glädje.

Genast klarnade åter den kunniga Anna i

synen,

Gick till sin kista att klä sig, och dottren

sig klädde tillika.

Sonen, den reslige Karl, tog endast sin schar-

lakans väst på,

Knäppte sin jacka igen, uppjeinkade böxorna

högre,

Spännde sitt bälte om medjan och stod ren

färdig till aftåg.— 132 — '

Men till sin macka vid brasan begaf sig den

ärlige Aron,

Tog den rykande än af hetta uppå sig och

sade:

Petrus, förståndige vän, det är tid att jag

tackar och vandrar

Nu, sen du dygnet om i din gård välplägat

och födt mig;

Många bemedlade män må jag träffa i afton

på herrgåln,

Hvilka mig hylla som du och bjuda på glädje och gästning,

Ingen träffar jag dock, som den kunniga Anna att skattas,

Hvilken, fast mätt jag var, mig tvungit att

äta än mera.

Sade, och fattade stafven, beredd att tåga

till herrgåln.

Honom hejdade dock den ärlige Petrus

och sade:

Aron, det höfves ej dig att sjuttioårig i

mörkret

Tåga till fots från min gård, då jag än har

hästar i stugan;— 133 — '

Tungt det vore för dig, men för mig en ne-

sa i socknen.

Derför åker du bäst, då min son med vigare fötter

Skyndar på drifvan sin färd och skidorna

tyglar i farten.

Sagdt; och den åldrige satte sig glad för brasan att vänta.

Men storståtlig och grann, i sin grönröd-

randiga ullkjol,

Halsen beprydd med en duk af catfun, mång-

rosig och färgrik,

Trädde hon fram, lik sommarn i prakt, den

förståndiga Anna.

Färdig att resa var hon, och beredd var den

blomstrande dottren.

Skymmeln spände den reslige Karl snart färdig i redet,

Fällar i slädan man bar, ocli ut begåfvo sig

alla,

Väntande glädje och dans; Inhysingen Pavo

allena

Låg på den sotiga muren och sträckte ett

ben och ett annat;Röra sig itldes han ej, till den kalla besvärliga färden,

Utan han älskade mer gårdsvaktare - posten,

och valde

Hvilan och hettan och röken och barnens och

syrsornas sällskap.

SJUNDE SÅNGEN.SJUNDE SÅNGEN.

Petrus sjelf ocli hans dotter och Anna och

tiggaren Aron

Började sakta sin färd, med den härdiga

skymmeln i redet.

Skakande tyglarna talade då den förståndige

Petrus:

Aron, min vän, fast fålen är god, ej vill

jag i traf dock

o

Aka, ty lasset är tungt; men biter dig kölden i mäckan,

Säg, och jag smäller ett slag, och vi dröja

ej länge på vägen.

Honom svarade rörd den ärlige tiggaren

Aron:

Pecka! bekymra dig ej; om ock naken på

slädan jag sute,

Färden jag nämnde ej svår, då med dig och din

hustru jag färdas.

Godt är ett rågadt bord, då man hungrande

kommer i stugan,

God en päls, då man fryser, och god en

bädd, då man trött är,

Ringa är detta likväl mot mennisko-godhet

att sättas.

Hyllad jag blifvit af er som en far, minmäc-

ka är tvättad,

Magen är spänd, som en trumma, och nu jag

åker beqvämügt,

Vårdad ännu då jag lemnat er gård; helt annat jag utstått,

Såsom en gång, då jag gick och ärnade tigga i staden.

Missväxt drabbade landet, i socknarna saknades föda,

Bonden knappade, tiggaren svalt. I staden,

jag tänkte,

Finns ett rikare folk med fetare åkrar och

ägor.— 139 — '

Så jag tänkte och tiggde mig fram med möda; den gamla

Foten vägrade ofta att gå, och påsen på ryggen

Tyngde fast blottad och tom. Uthungrad med

svikande krafter

Kom jag till staden omsider och såg ett under af alla,

Såg, förståndige vänner, livad ej jag tillförene skådat:

Gårdar, men ej kring gården ett fält med

åkrar och ängar ,

Icke vid knuten en teg, som burit en pipa

tobak ens,

Gårdar funnos der blott, högtimrade, fönster-försedda,

Målade, stolta att se, framsträckte de brokiga rader

Långt, och emellan dem korsade hundrade

vägar hvarandra.

Ater på vägarna hördes ett dån, som af å-

skor och stormar;

Kärror rullade fram, fyrhjuliga, silfverbe-

slagna,

Präktiga, byggda som hus: af de trafvande

fålarnas hofvar,— 140 — '

Piskornas smällar, kuskarnas skri och bjule-

nas huller
Dånade luften, och darrade fönster och väggar omkring dem.
Men långt unnan bekymren, med fröjd förnötande dagen,
Suto i hvarje af dem guldsmyckade herrar
och fruar,
Fjerlarne lika, som sitta i skimrande skrudar pä blomstren,
När solstrålen är varm och sommarens vindar dem gunga.
Häpen gick jag på sidan och strök mot väggarna mäckan,
Mössan i handen jag bar och stannade ofta
att helsa,
Ingen såg mig dock an; men alla de skyndade fram blott.
Sådan kom jag af ingen bemärkt till ett öppnare ställe,
Jemnt, med stenar belagdt, af lysande gårdar
omkringhvärfdt.
Der afbröt jag min färd och stod i behage-
üg trygghet,
Armarna slagna i kors, och beundrade. Främst
dock af alla141 —
Lyste ett hus, som en by till sin vidd, till sin
höjd som en bergås.
Detta beundrade jag ocli kunde ej mätta mitt
öga?
Seende Jättarnes verk, ty af menniskor var
det ej uppbygdt.
Men der stod vid min sida en man, som sopade flitigt
Vägen, och sköt med sin qvast den ymniga
smutsen i högar;
Honom, med önskan att fråga om allt, tilltalte jag slutligt:
Säg dock, min vän, om en kyrka det är, eller
annars for kungar
Ärnadt och bygdt; af förvåning är hela mitt
sinne betaget.
Så jag sade, men lian teg stilla och bet sig
på läppen,
Leende slugt, och ett skändeligt spratt han

närde i hågen;

Ty då jag vände mig om, att åter beundra

och skåda,

Sänkte han qvasten i dyn och slog mig på ryggen: en svart fläck

Stannade efter, och styggt nedsmordes den

tvättade mäckan.142 —

Sorgsen begynte jag gå och ville ej strida i

otid,

Bädd i min håg och försagd, som tuppen på

främmande sophög,

Men af en svårare strid jag möttes; en gosse i trasor

Höljd, uthungrad och svart, såg slaget: med

ljudande gapskratt

Smällde han händren ihop, högt hoppande:

hitåt och ditåt

Vände han blickarna sen, och kallade vänner. I blinken

Ljöd till höger och vänster ett sorl: barfo-

tade ungar

Trafvade fram, kringyrde af smuts, med

jublande fröjdrop

Sågo de mig och sprungo på svingade fötter

omkring mig.

En lopp djerfvare fram och slet mig i mäc-

kan, en annan

Hotade blott och sparkade opp, som en fåle , den tredje

Slog sig på knäna och skrek i sin fröjd spetsfundiga speord,

Medan den rörliga flocken allt mer förstärktes och stundligt— 143 — '

Käckare blef att nalkas och fly. Af skam

och förbittring Svor jag och rusade fram nu åt ett håll, nu

åt ett annat.

Ändtligt fick jag med list en fången och slängde i flocken Honom och slog en annan omkull, som en

kägla; på en gång Grep jag dem båda igen och agade båda med

tung hand.

Skriande spratlade dessa, med nödrop sprungo de andra

Vida omkring; folk skockades snart; två männer med sablar Togo mig fatt, och snart, af en sorlande skara omkringhvärfd,

Fördes jag bort långs vägen och blef i ett

fängelse insatt. Men då jag såg mig häktad och såg hur

dörren igenslöts, Greps mitt hjerta af sorg, och jag satte mig

neder att gråta, Tänkande rörd på den tid, då jag lefde värderad af alla, Tänkande rörd, hur jag nu med gråhår skulle, som fånge,— 144 — '

Sitta bland fångar och ej få glädjas af himlen och ljuset.

Bittert satt jag och gret, men, nära min sida på bänken,

Hvilade två förståndige män med fjettrade

fötter,

Glädtiga, språkande tyst om egna bedrifter

och andras.

Dessa fördrogo ej länge min sorg, men svuro i hast till,

Snäsande båda; och så tilltalte mig bittert

den ena:

Kyrktjuf, sjung dig ej hes, att din stämma

må ljuda behagligt,

När sångmästaren snart slår takt på din rygg

och du åter

Tvingas att hålla till fyrtio par den vanliga

tonen.

Så den ena, och strax tog äfven den andra

till ordet:

Gråskägg, trifs du ej här, så bjöds du ej

heller att komma!

Är dock fördömdt, att en hvar, som taklös

irrar i landet,

Sist skall tränga sig hit, att störa en man

i sin boning.— 145 —

Sådant talade dessa, och mycket som liknade detta,

Ändlöst gäckande mig och bespottande dagen

igenom.

Men när solen försvann från fönsternas galler om qvällen,

Kom fångvaktaren in och gjorde på trätan

en ända.

Mat inbragte han äfven och satte på bänken

ett soppfat,

Satte dit bröd, men sen försökte han fötternas bojor,
Om oskadde de voro, och slog med en hammare på dem.
o
Ater när allt var bestyrdt, som sig borde,
begaf han sig dädan,
Bister att se, men han manade mig att äta
och sade:
Ät, björnhufvud, och salta dig nu, sen får
du måhända
Sitta vid vatten och bröd en månad och släcka din törst här!
Sade, och bommade dörren igen. Af rädsla
betagen
Genast till maten jag lopp, att bereda min
måge till fastan.
Mycket belopp sig dock icke på mig, ty som
hungriga vargar
Kommo de andra i hast, och snart sågs bottnen i fatet.
Men då de ätit, och jag satt ensam och gna-
gade benen,
Talte de sakta en stund i hvarandras öron
betänksamt,
Hvälfvande stora förslag: på en gång upp-
sprungo de båda,
Grepo mig, svingade högt blankt slipade
knifvar och sade:
Ropar du, hugga vi till, men svär vid Gud
att oss icke
Röja i natt, då vi ärna att fly, om du älskar att lefva.
Dessa jag svarade åter med fröjd och hopp
i mitt hjerta:
Vänner, ej vågade jag en pipa tobak på ert
vett mer.
Kostligt, menen J knifvar och ed behöfvas att
tvinga
Fången från vatten och bröd till mennisko-
fÖda och frihet?

Men dock svär jag, vid Gud, att ej röja er

utan er bistå.Sagdt, och de lemnade mig, framtogo nr gömmorna filar

Båda, och satte sig ned att nota på fötternas bojor.

Arbetet gick dock ej fort, af männerna droppade svetten,

Men jernbojan var stark; fast filad tillförene

höll den.

Begge jag hjelpte i växling och delade mödan med glädje,

Längtande ut, så kufvades vid midnatten omsider

Jemen, och männerna svängde med löje de

lediga fÖttren.

Snart uttogo de då en stock lösskuren ur

väggen,

Gömd för spejarens öga af halm som pöste

i sängen,

Denna togo de ut, och vi kröpo med glädje

ur rummet.

Skyndsamt hunno vi smygande fram till ändan af staden,

Men der stannade tvärt den ena kamraten

och sade:

Vänner ej höfves det oss, att springa som harar till skogen,— 14S —

Rädda och toma, men mig syns bäst att v!

borgare-låsen

Pröfva förut, och taga livad nyttigast är för

vår resa.

Sagdt; och den andra jakade strax. Mig

lysste att skuldlös

Vandra min väg, och jag tog af männerna

hjerteligt afsked.

Tårögd skiljdes jag från dem och gick lättfotad ; men desse

Dröjde och vandrade af, att stjäla i närmaste gårdar.

Så* förståndige vänner, förlopp stadsfärden;

en dylik

Gör jag ej sjelfmant mer, och fruktar ej heller att tvingas,

Ty fast jag noga beskrefs från predikstolen,

och alla

Mantes att taga mig fatt och föra mig fängs-

lig till staden,

Skyr dock en hvar att plåga den åldrige A-

ron, och lyssnar

Hellre på gigan, då glad jag knäpper en

polska om qvällen,

Än han min gråt vill skåda och höra min

jemmer och klagan.119 —

Sådant berättade nu den förståndige Aron;

och alla

Hörde med nöje hans ord. Mellertid fram-

lunkade fålen

Käckt, och man visste ej af, förrn herrgårds

backen man uppnått.

Der nedhoppade Petrus och gick vid sidan

af slädan,

Skjutande på, och' med tömmarna smällde han

skymmeln på länden;

Uppför gick det med fart, och i hast stod

slädan vid stugan.

Nöjde förnummo de genast att fästen var börjad derinne,

Sollikt tindrade ljus ur de öpnade gluggarnas imma,

Dörrn stod vida på gafvel, och ljud af en

stojande polska

Susade fram som en storm och fyllde den

rymliga farstun.

In förfogade sig den förståndiga Anna och

dottren,

In gick tiggaren Aron också, men den ärlige PetrusBand vid slädan sin häst, sen han låtit den

tumla sig först der.

Stolt stod skymmeln och gnäggade sen bland

främmande hästar,

Ätande nöjd vid sitt lass och med hofven

straffande grannen,

Hvar gång denne för djerft pånosade höet i

slädan;

Petrus hans ägare åter begaf sig till stugan

och ingick.

>2 ® i st i a t & i ® s«

ÅTTONDE SÅNGEN.ÅTTONDE SÅNGEN.

Sång, låt höra hvad allt den förståndige

Petrus i stugan

Såg, då han tågade in och stannade hå'pen

vid dörren.

Tolf tättskockade par kringsvängde på golfvet i polska,

Stolta, med ögonen blängande qvinnorna, männerna åter

Ödmjukt böjande hufvudet ned med blickarna sänkta.— 154 — '

Dansen skötte nu dessa, och främst af alla

Mathias,

Hvilken med glam kringförde den aktade

Anna och Hedda,

Medan på närmaste bänk två tagelbespända

fioler

Strökos af kunnige män och ljödo med gigor

i samklang.

Närmare bordet satt Zacharias, värden på

Hjerpvik,

Ensam, stolt som en kung, och med armarna

knutna på bröstet

Såg han på dansen, så ofta han ej ölstäfvan

iakttog.

Gent mot den ärades plats, vid den blossande brasan på härden,

Värmde sig tiggaren Aron, ibredd med den

gamla Rebecka.

Aron ställde som bäst jerngigan i ordning,

Rebecka

Gungade stilla och smekte på knät den spräckliga katten.

Men den förståndige Ryssen, den brunskägg-

yfvige Ontrus,

Ropte i hvimlet och höll aflägsna de dansande paren.Tvenne kamrater han ren bragt under en

bänk, och i trygghet Hvilade desse, den tredje han höll med möda i famnen. Denne, fast oförmögen att stå på de svigtande benen,

Stretade mot och ville ej lemna den glättiga

dansen.

Honom dock, jemnt kringknuffad och stött,

framsläpade Ontrus, Mödosamt trängande fram till den rymliga

bänken omsider. Sådant betraktade der den förståndige Petrus med undran, När han till bordet gick och tog välvördig

sin plats in.

Tiggaren Aron, så snart han lagat sin giga och värmt sig,

Gick att sätta sig vid spelmännernas sida på

bänken.

Honom, strax då han kom, tilltalte den ärlige Anders,

Hvilken med ledsnad gned på fiolen, begärlig att dansa:— 156 — '

Skulle såsannt du spela fiol, som du knäpper

På giga?

Kunde den yngre en stund få glädjas af dansen i afton; Men som ett väggspel sitter du nu, och förmådde väl knappast

Styra en takt, om ej jag med fiolen regerade

polskan.

Till smålöje sin mun drog tiggaren Aron,

betänkligt

Skrapande sig vid örat och lialfbrydd talande detta:

Månne jag komme ihåg, kanhända, en polska

på gamla

Dagar ännu, fast på länge jag ej haft stråke i handen.

Sagdt, och den bjudna fioln med förställd

okunnighet tog han.

Sakta spelte han först, försökande; men oin

en kort stund

Fyllde sig tonen, och takterna rullade snabbare: hastigt— 157 — '

Tvang han ur strängarna ljud med en svingande stråke; på en gång

Klingade bas, qvint, alt och tenor: vid lians

sida förstummad Gapade grannen och sänkte fioln; men till

stormande ifver Växte de dansandes lust. Svett lyste på pa«

renas pannor, Pertorna flögo ur klykorna, stolar och bänkar förströddes, Fallandes rop, taktstampningar, gapskratts-

salfvor och rökmoln Hvirflade om hvartannat, och svigtande brakade golfvet.

Gamla Rebecka, fast tätt till den blossande
brasan lion trängt sig, Stöttes af våda också, att så när hon fallit
af muren:
Klagande drog lion sig unnan och satte sig
närmare dörren.
Af medlidande rördes den ärlige Petrus i
hjertat,— 158 — '
När han den åldriga såg, hur af alla förskjuten hon satt der;
Bordet förlät han och ölet och gick till den
gamla och talte:
Hej dock, Rebecka, hvad båtar det här att
klaga och sörja?
Kom och jag leder dig fram till det rymliga bordet i trygghet!
Honom svarade åter den skröpliga, halta
Rebecka:
Nej, förståndige Petrus, i vrån må jag gömma mig unnan;
Närmast grafven är vrån mest passlig ändå
för den arma.
Som på det skjutande trädet ett löf, fjolgam-
malt och vissnadt,
Sitter jag här bland unga, som fröjdas af
lifvet och dansen.
O , att jag toges bort till de andra, som
myllas i jorden!
Sade, och snyftade bittert och gret. Välaktade herren,— 159 — '
Nyss inkommen att se för en stund det glada gelaget,
Stod åhörande rörd de växlade orden och
talte:
Önska ej slikt, Rebecka, och tänk ej på
grafven i otid!
Hvem, då ej du mer rörs i den rymliga stugan, skall väcka
Pigorna opp till röck och till väf, hvem
pyssla med katten,
Hvem ge hönorna mat, och vakta på äggen
beständigt?
Lyft ditt öga och se der borta på bänken

den gamle

Aron, hur hjerteligt lugn han gnider fiolen

och svettas;

Sådan han syntes mig sist, då han spelade

giga på tingsgåln,

Syns lian ännu, okufvad af ålderdom och

bekymmer.

Armen han svänger med kraft, lätt löpa de

rörliga fingren,

Ögonen lysa af frid, att med himmelens stjernor förliknas,

Modig, Rebecka, som lian må du möta den

svårare dagen,— 160 — '

Sade, och forslade sakta den gamla till bordet; och gumman, Stolt af den heder hon rönt, förglömde sin

jemmer och satt sen Gungande stilla, och tyst välsignande gamla

och unga.

Men när polskan var slut, och fiolerna

tystnat och gigan,

Ryckte den kunniga Anna sin man förtroligt

i rocken,

Och då hon fört till ett hörn den välförstån-

dige Petrus,'

Talte hon hemlighetsfullt och hviskade honom i örat:

Ville du icke förmå Zacharias, värden på

Hjerpvik,

Att för sin blifvande måg och sin hjertligt

älskade dotter

Hålla, som far, ett förmanande tal, som de

dag ifrån dag sen

Skulle i vördsam håg förvara och rätta sig

efter.

Så var fädernas sed, då de gåfvo sin dotter

åt mannen,— 161 —

Talte de gyllene ord, uppmuntrande honom

och henne;

Alldrig glömde väl sen de unga den varnande rösten,

Utan den följde dem åt, som förlofningens

minne, beständigt.

Så för de ungas skull, som för gästernas måste han tala,

Så att en hvar högtidligt må se de bådas

förlofning.

Henne svarade sakta den välförståndige

Petrus,

Icke ännu är det tid att sätta din vilja i

verket;

Sådan är Zacharias: han vill, då förplägnin-

gen börjar,

Dricka i ro, och han ger ej gerna sin granne ett svar då;

Men då han sutit en tid vid sitt stop, och

det värmande ölet

Lossat hans tungas band, framflöda de sparade orden,

Bubblorna lika i mängd på den forsande bäcken om våren.

11— 162 — '

Ingen närmar sig då, som ej genast tvingas

att lyssna,

Om han förtäljer en sak, eller varnar och

rättar de yngre,

Och man bytte väl strax och gåfve med glädje emellan,

Kunde man skaffa" sig så hans talande mun

och hans klokliet.

Derför vänta allenast en stund tålmodigt;

din önskan

Fyller ban snart af sig sjelf, Zacharias den

ärlige gubben.

Ty lätt ser du dock ren, liur hans panna förklaras, hur munnen

Ler mot dricken förnöjd, som en And, der

hon dyker i sunden,

Och hur han sitter, som ängen i regn, upp-

t-

lifvad vid bordet.

Men mellertid är det bäst, att du sköter ett

roande samtal,

Eller också till en artig minett uppmuntrar

de unga;

Mitt skall det vara att ge Zacharias stämma

och tunga.— 163 — '

Sade, och lemnade snart den aktade Anna

tillfredsställd, Tog från det rymliga bordet ett stop förnöjsam i handen Och tilltalte sin vän den ärade värden på

Hjerpvik:

Drickom ännu, Zacharias, i fröjd tillsamman,

som fordom, Äfven i svårare dar, vi drucko med modiga

sinnen;

Ty det höfves dock bäst den förgängliga menskan att glädjas, Likasom Ikorn, lätt i sin håg, på det bräckliga flarnet, Seglar från våg till våg och väntar att hinna till stranden!

Sade och drack; då höjde också Zacharias

sin kanna,

Lifvande hjerta och själ med skummande öl,

som hans lust var;

Men sin förståndiga vän sen svarte han gladt

och förnöjsamt:s— 164

Vissi må jag fägna mig na, ty som ögonstenen och Jjuset Skattar en far hvar lycka, som händt det älskade barnet.

Så samtalade dessa, och hörde fiolerna å-

ter

Stämmas, och sågo en artig minett tillställas på golfvet.

Men till bordet och till den förståndige torparen Petrus

Sällade mången sig då, som försmådde den

gläd tiga dansen,

Sökande hellre ett skummande öl och joller

och samtal.

Kom bland andra också den varubeprisande

Ontrus.

Honom brydde der strax den ärlige Petrus

och sade:

Se dock, dansar ej du, danskunnige broder,

kanhända

Fruktar du qvinnornas list, om de skulle förblinda ditt sinne;165 —

Om din värderade hustru till harm, i det

rika Archangel,

Flickorna skulle, som skänk, framlocka en

duk ur din väska.

Så han sade och teg; men den brunskägg-

yfvige Ontrus

Satte sig nära intill och tog hans bänder

och svarte:

Sådant fruktar jag ej, förståndige Petrus,

och gerna

Ville jag dansa bland andra, ty sång och

dans är det bästa;

Men jag finner ej lätt en flicka, som icke försmår mig.

Nalkas jag vänligt och räcker min hand, då

springer hon unnan,

Skrämd af mitt skägg, och hon ler, och de öfriga skratta med henne;

Ingen besinnar och tror, att äfven den främmande mannen

Äger ett hjerta, der glädje och sorg kan väckas af andra.

Ville helst du, min vän, åhöra och fylla min

önskan,— 166 — '

Ber jag dig namna vid namn och beskrifva, till

stånd ocli till vilkor, Några som dansa här nu den raske Mathias

till ära.

Först, hvem är hon den vördiga, välansen-

liga gumman, Som, framskridande främst, som det gungande skeppet i hamnen, Mäter sin takt ocli sin randiga kjol utbreder

med fingren? Ädel synes hon mig och ett mönster för gamla ocli uriga.

Honom svarade glad den välfÖrståndige

Petrus:

Anna och ingen annan det är, min aktade

hustru,

Hvilken i många skiftande år, som kommo

och flydde,

Trogen vårdat mitt hus och skänkt mig söner och döttrar.

Mig berömmer den man, som henne berömmer och ärar.— 167 — '

Ocli han sade igen den varubeprisande

Ontrus:

Lycklig tyckte jag dig, min vän, tillförene

redan,

Treflig och rask och förnöjd, som d: var,

och akiad af alla;

Trefallt kallar jag nu dig lycklig och säll,

då en sådan

Hustru blifvit din lott; ty från himlen kommer det goda.

Nu inå du säga också hvem är lian, den reslige gossen,

Som kringsvänger som bäst den unga beskedliga Hedda?

Yster går han och stolt i sin valmans jacka,

som fålen,

När på en grönskande äng han betar bland

andra och modigt

Skakar sin fylliga malm, och gnäggar af glädje och kärlek.

Honom svarade åter den välförståndige

Petrus:— 168

Denne är Karl, min älskade son; hur han

artar sig framgent Vet den honom mig gaf: han styre det allt

till det bästa.

Härpå talade snart den varubeprisande

Ontrus:

Likasom odlarn vårdar det träd, han sådde,

och ständigt Ser på dess växande stam och vattnar och

väntar sig fägnad, Så gör äfven en far med sitt barn, må den

unga beständigt Tänka på fadrens bekymmer och bli hans

glädje i stället. Ännu finnas här två, som jag önskade känna

— den raske Ynglingen der och den blomstrande flickan,

han leder behagligt?

Vacker är han, och hon kan bäst jemnföras

med Hedda.

Honom svarade åter den ärlige Petrus och

sade:169

Drängen skådar du der, den snabbe, driftigé

Anders,

Son till en ädel man, Zacharias värden på

Hjerpvik.

Prisar d-j ynglingen nu, som rask i den flygtiga dansen,

Dubbelt skulle du höja hans lof och beundra

hans ifver,

Såge du honom en gång, der i svett ban

rödjar sin faders

Kärr, och stark som en björn uppbryter den

rotade granen.

Flickan, förståndige vän, är min dotter, den

äldsta vi äge

Anna och jag; hon sköter vårt hus och spädare syskon,

Lindrande modrens möda med flit, som döttrarnas pligt är.

Honom svarade rörd den varubeprisande

Ontrus:

Lycklige, trefallt lycklige du, som sitter i

vänners

Krets, värderad och känd, och trampar ej

främmande trakter./

-t— iro -r.

Lugn betraktar du här en trogen inaka och

skådar

Väl uppfostrade barn, som blomstrande plantor vid bäcken, Medan en annan, från fädernebygd och bekanta och fränder Skild, kringtågar försmådd, som den oupp-

lösliga gåtan. Sade, och snyftade sakta och gret: klartin-

drande tårar Rullade ned på hans kind och vätte det yf-

viga skägget; Men som en honing ljuf flöt saknaden genom hans ådror. Ty han mindes sitt hem, han mindes det i-

siga hafvets Stränder och Dvinas flod ocli det varurika

Archangel,

Och han tänkte dervid på sin hustru, soin

suckade ensam, Ofta i dagens bestyr och ofta i nattliga

hvilan,

Samt på sin älskade son, den späda, som

lemnades fjerran, Jollrande än och stammande fadersnamnet med

glädje.B&QBäW&DL&BX»

NIONDE SÅNGEN.NIONDE SÅNGEN.

Sådan sörjde han nu den varubeprisande

Ontrus,

Och uppvå'ckte hos mången de svalkande tårarnas vällust.

Äfven fuktades du, förståndige Petrus, i ö-

gat,

När på din hustru du såg, den goda förståndiga Anna,

Och på din resliga son och din väl uppfostrade dotter,— 174 — '

Gladt erinrande dig, hur på Tjäderkulla de

samfällt

Bodde i ostörd ro, som fågelungar i nästet.

Begge greto de der af sorg och glädje i

växling,

Medan de drucko sitt öl och sågo den långa

minetten

Slutas, och hörde fiolernas sorl nedstämmas

och gigans.

Men då reste sig hög Zacharias, värden

på Hjerpvik,

Lemnande säte och rum vid öfversta ändan

af bordet,

Och framträdde med manliga steg alfvarlig

på golfvet.

Alla betraktade strax med förvånade blickar

den gamle;

Ty så var han att se, som ett åskmoln, när

det på fästet

Tågar i rodnande prakt ocli kyler den qvalmiga dagen.— 175 — '

Hotfullt stannar det då omsider: den fjettra-

de viggen

Bryter sig lös med dån och bestrålar det yppiga regnets

Genomskimrade skur; men odlaren häpnar och

fröjdas

Skådande himlen i hot och den tvinande tegen förfriskad.

Sådan sjntes han nu, Zacharias, der han betänksam

Gick till sin aktade måg och sin dotter, som

nära hvarandra

Suto och växlade kärliga ord på den rymliga bänken.

Skyndsamt stodo de upp då de sågo den åldrige nalkas,

Båda, och lyssnade till, om han hade ensak

att befalla.

Men det klappade ren på hans läpp det

besinnade talet, Längtande ut, och han tog den raske Mathias vid handen,

Tog sin dotter också och fordrade tystnad

och sade:— 176 — '

Äfven att dansa är väl pä sin tid: jag tad-

lar ej dansen,

Tadlar ej heller joller och skämt, då det

Öfvas anständigt;

Men man hör dock ej alltid, så länge det

skiftande lifvet

Varar, fiolers ljud och gigor som mana till

polska;

Glädjen sändes ej heller så rik till den bördiga jorden,

Att den beständigt förmår, med vederqvickande håfvor,

Hugna en menniskas själ och böja dess sinne

till skämtet;

Derför gagnar det väl, att i tid påminnas

om alfvar.

Äfven det vacklande barnet förstår, hvar

lära förutan,

Njuta sin lycka och vet att trifvas och leka

i glädjen;

Men att, vid hårdare dar och vid mödosammare pligter,

Handla med mod och hvad rätt, hvad orätt

skilja med klokhet,

Dertill måste du Öfvas af många betänkliga

skiftens— 177 —

Växlande lopp, eller ledas af den, som mera

beprÖfvat.

Derför är det ock väl att höra den åldriges

varning.

Först må du gömma, Mathias, de ord jag

dig lägger på hjertat,

Trettioårig sjelf den sextioårige gubbens:
Låt din förtröstan ej gro pä ditt hemmans
te gar allenast,
Sörj ej mer då du mister en sak, än du
gladdes att få den,
Sist, gå sä ined din hustru till doms, som
du går med ditt öga!
Enkla synas de väl, de herrliga språken af
fadren
Ärfda från barn och till barn, men huslig
lycka och välgång
Växa ur dem, som blommor ur ängens bördiga sköte.
Se, hvad du äger, och allt hvad af menniskohänder ihopbragts
Har sin fiende ock, olyckan: din låfvande
åker
Härjas af hagel och frost, och din hjord förstöres af vilddjur.
121T8 —
Så omskiftar din lycka, som snö försvinner
om våren,
Är den ej tryggad på fastare grund, än på
jordiska håfvor.
Men då du lider en skada, betänk hvad glädje dig skänktes
Af det förlorade först, och väg derefter din
saknad,
Och jag tror du ej då skall sörja din hjessa
till gråhår;
Ty, som sparfven år från år förstorar sitt
näste,
Öker ock menniskan gerna sitt bo och värderar ej mycket
Hvad hon förvärfvat ren, ty det icke förvärf-
da är mera.
Men mot din hustru vare du mild, som det
egnar den starke,
Jemnt erinrande dig, hur mycket den svaga
dock gagnar,
När hon med foglighet vänjes att se i mödan sitt nöje.

Ty så säger jag dig, och så är en hustru

för huset,

Likasom bandet, som sluter omkring det rymliga stopet;Kraftlöst synes det visst, och spädt och ringa till nytta,

Men försök dock en gång att förstöra det:

remna vid remna,

Lagg afsöndrad från lagg skall du se, och

Ölet omkringspildt.

Derför gå med din hustru till doms som du

går med ditt öga.

Men, förståndiga Hedda, till dig må jag tala ånyo,

Såsom jag plantat förut i ditt bröst alfvarliga läror,

Från den dag, då din mors mildtvarnande

stämma var tystnad,

Och på mig ensam föll det tunga bekymret

om barnen.

Ofta har jag dig sagt: hur den bräckliga

qvinnan beständigt

Måste vid tålamod ocli vid eftergifvenhet

vänjas,

Ty att af andra hero är dess lott, men hon

märker ej tvånget,

När hon viker, hon märker det blott när hon

vredgas och trotsar.

Se, det säger jag nu, och tror du skall se

det besannad t,När du som maka en gång åtföljer Mathias;

i lifvet:

Friden knytes af ingen, om ej af hustrun i

huset.

Äfven en godsint man kan ledsna ibland och

på henne

Hämnas en grannes bitande ord, en tjenares

tröghet;

Men^då egnar det henne [atti blidka hans hetta med saktmod.

Tyst må hon tåia lians knot, tills ifvern lemnat hans sinne,

Likasom björken böjer sin topp för ilen och

tåligt

Väntar på aftonens stund, när stormarna längta till hvila.

Snart nog ångrar han allt det hårda, lian

sagt i sin vrede,

Om ett förtörnande svar ej ligger och retar

hans sinne,

Och han önskar ej mer, än att godhet gälda med godhet.

Så blir lugnet befäst, och sämjan växer,

och qvinnan

Tryggar sig glad vid den starkares arm och

beskyddas af honom;181 —

Sjelf lian äger sin fröjd i henne ocli ger för

den kära

Lif, om det gäller, och gods; som den tand-

beväpnade hunden Stannar mot vargen med mod, för hjorden, ocli

trampar och trampar, Färdig att kämpa för den, och föraktande

hotet af döden. Men livad förnämligast gör en menniskas lycka i verlden, Binder makar i frid och förliker och tröstar

och gläder, Är gudsfruktan, som alldrig är mätt af det

goda och rätta. Denna förvaren båda och lefven och lörens

i den blott. Den gudfruktiges ro är som furan vuxen på

heden,

Tryggad och fast, ej böjer en storm den

väldiga stammen; Samlas ock många att hugga den ned med

förenade krafter, Går det ej lätt, manhaftiga slag, väl öfvade armar,182 —

Långt dagsverke behöfs dertill och ^xor af

godt stål.

Så förmanande slöt Zacharias, värden på

Hjerpvik.

Genast var det att se, hur de öfrigas tigande läppar

Öppnades hastigt till lof och beröm för det

ljudande talet.

Men så hviskade mången sin granne förtroligt i örat:

O, att lian drucke som nu, Zacharias, från

morgon till afton;

Gerna trakterade den, som klok förnöjes af

klokhet.

Medan det hviskades så, och en hvar förnöjdes af talet,

Gick Zacharias tillbaka och tog välvördig

sin plats in

Högst vid bordet, der bänk med bänk i vinkel förenas.

Ej förglömde ban der att tömma sitt stop

för de sinas

Stadiga lycka och väl, ej heller att röra sin

tunga— 183 — '

Ömsom i egna förståndiga värf och ömsom

i andras,

Såsom han mycket sett och mycket bepröf-

vat i verlden.

Men på den ärlige Aron, som lagt fiolen

på bänken,

Medan han sorglös satt och torkade svetten

ur pannan,

Höll välaktade herr Commissarien sitt öga

beständigt.

Honom värderade så den förståndige herrn,

att han hellre

Låtit omsider sin yppersta dräng borttåga

till andra,

Än han den åldrige släppt ur sin gård. En

fradgande stäfva

Tog han i handen till slut och bjöd den

gamle och sade:

Aron, min vän, drick öl och förfriska dig,

som du förtjent liar

Genom din polska, som ljöd, som ett nordanväder i furan,

Sen må du kasta din tiggarestaf på den blossande brasan.184 —

Här må du lefva, min vän, på din ålderdom,

lugn och betryggad,

Beten meta åt mig, då jag fiskar med krokar om sommarn,

Jaga från åkern svinen och höns och tuppar

ur trädgåln.

Slikt må om sommarn bli din befattning; den
hårdare vintern
Må du förnöta i stugan, och sitta, med pipan i munnen,
Bindande ryssjor och nät och lappande hålen på noten.
Stäfvan emottog rörd den förståndige A-
ron: sitt anlet
Lyfte lian högt, att den svällande tårn knappt
kunde ur Ögat
Rulla, men glad i sin själ genmälte han:
prisa och tacka
Vill jag min Gud, som mig förde till er,
välaktade Herre!
Mycket jag pröfvat, det värsta af allt för
den grånade gubben
Var dock att vandra omkring, som det irrande molnet i luften,— 185 — '
Utan att känna ett rum för den efterlängtade hvilan.
Ofta med ängslan såg jag, på färder från
Socken till Socken,
Från landsvägen emot kyrkgårdarne. Aron,
jag tänkte,
Äfven den uslaste här i den by, du tågar i-
genom,
Har dock sin tröst och sin borg der inom den
hägnande muren;
Du, hvar dig unnas en gång att hvila ditt
tröttade hufvud,
Vet ej, och främling blir du i dödens gård,
som i lifvets.
Så jag tänkte, värderade herre, och skyndade framåt.
Nu må jag prisa mig säll, ty jag äger ett
hem då jag lefver,
Äger ett hem då jag dör, der en vän, och
en annan, kanhända,
Stannar och säger: se här göms Aron den
gamle från herrgåln.

Träsket ljuder ej mer af hans morgonsånger,

hans giga[186] —

Klingar i stugan ej mer; men den åldrige

sofve i frid här.

Sade, och gret af glädje och tömde det frad-

gande Ölet.

Så samtalade dessa och lyssnande bidde de

andra.

Sedan skötte man åter med glädje den stojande dansens

Muntra bestyr, och den fattige var, som den

rike, vid godt mod;

Ty man saknade ej fioler och skrällande gi-

gor,

Polskor, minetter, förplägning och ord i den

rymliga stugan,

Medan man firade der, till gryende morgon

i samdrägt,

Männernas lyckade jagt och de älskandes raska förlofning.